

СМЕДЕРЕВСКИ МАГАЗИН

Смедеревски магазин • Септембар 2014. • Година VII • Број 23

* Бесплатан примерак!

POLIKLINIKA ĐORĐEVIĆ

Dr med. Ljiljana Đorđević
specijalista transfuziologije i kliničke biohemije

Smederevo, Knez Mihajlova 89a, tel: 026/4631-085
026/617-793

ISSN 1820-9335

NEWSPRESS
Stamparija

Godišnik nagrada

BUSINESSPARTNER 2013

BUSINESSPARTNER 2014

Дејан М. Радовановић:
ИЗМЕЂУ ЗАБОРАВА
И СЕЋАЊА

Захарија Станку:
ТРГ ОБЕШЕНИХ

Смедеревски бедекер
Жике Ранисављевића:
СЕОБА
СТАРОГ РАТНИКА

Мр Снежана Цветковић:
ГРУПНИ ПОРТРЕТ С ДАМАМА

Раде Јовановић:
Карло Вереб – ПОЛА ВЕКА ЗАГОНЕТАЊА

Драгана Лазић:
БРАНА, ВЕДРА ЛИКА И СВЕТЛА ОБРАЗА

Александра Богдановић:
Момир Моша Милановић –
– КОНТРАБАС МИ ЈЕ ПРОМЕНИО ЖИВОТ

Ивица Ишић:
Снежана Живковић – КАД СЕДНЕШ ЗА ВОЛАН
ТРЕБА ДА ОСЕТИШ ТАЈ АУТОБУС

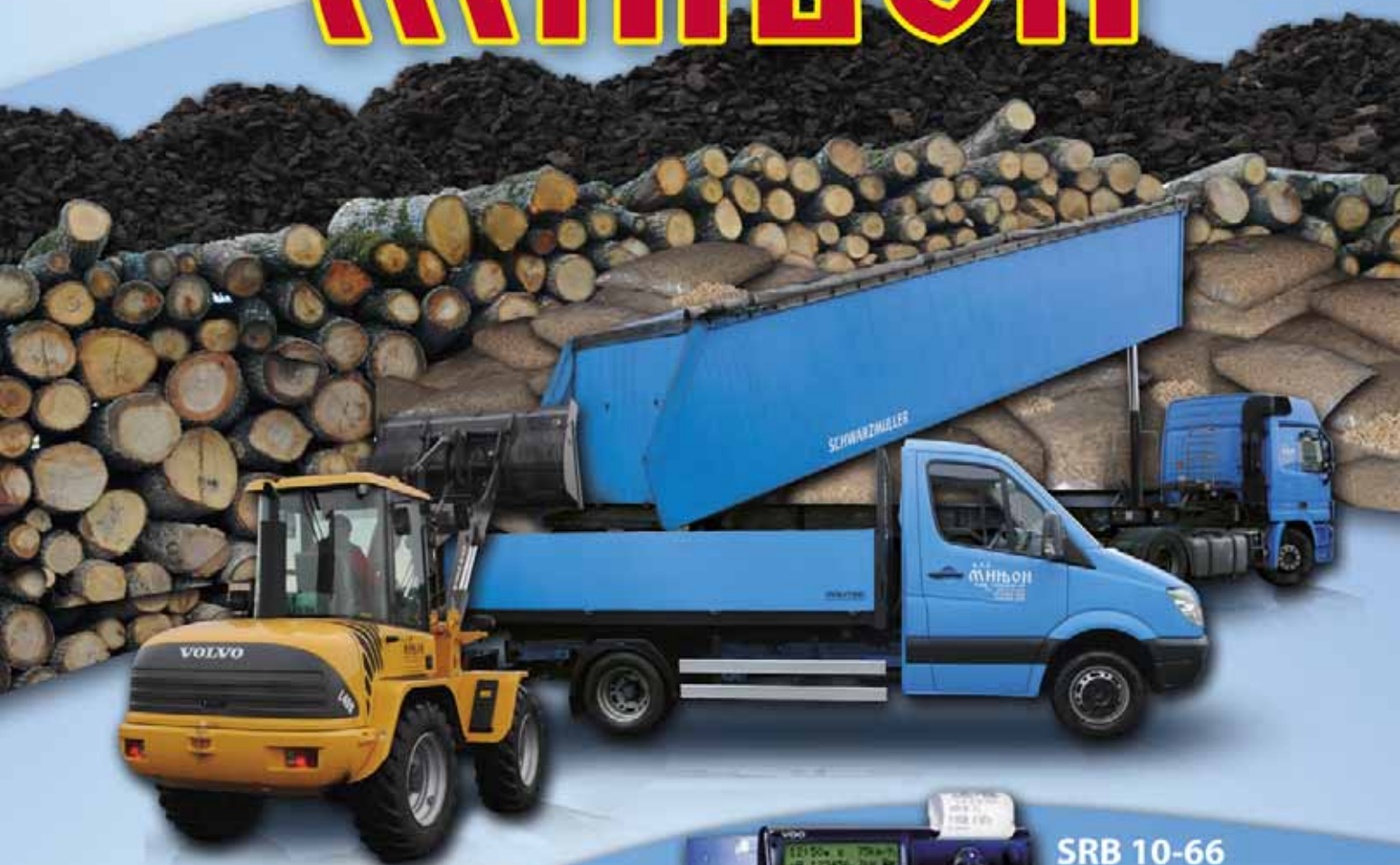
Драган Павловић:
Сестре Адамовић – ОБИЧАН ЖИВОТ СА ВИШКОМ ТУГЕ

Др Миодраг Степановић Сица:
ДЕВЕТ ДЕЦЕНИЈА ФУДБАЛА
И ВЕСЛАЊА

За Ваш топли дом - стовариште

МИЊОН

**SRB 10-66
VDO SRB 61**

**РАДНИЦИ ЗА ТАХОГРАФЕ
(026) 672-343 , (063) 11-368-19**

**СМЕДЕРЕВО, Шалиначка 88
(026) 621-963, 617-038
КОВИН, Гробљанска 83, (013) 741-358, 742-331**

Издавач:

NEWPRESS d.o.o.

Л. Мушицког 131,
11300 Смедерево
e-mail: info@newpress.co.rs
телефон: 026/642-910
факс: 026/642-911

www.newpress.co.rs

Генерални директор:

Аца Симић

Главни и одговорни уредник:

Саша Николић

Координатор:

Славољуб Гавриловић

Редакција:

Извршни уредник:

Јовица Тишма

Графички уредник:

Горан Филиповић

Уредници рубрика:

Слободан Срдић

Драган Мрдаковић

За магазин пишу:

Дејан Радовановић

Мр Снежана Цветковић

Миодраг Д. Степановић

Слободанка Радосављевић

Драган Павловић

Верица Алексић

Радослав Ранисављевић - Жика

Хајдана Богдановић

Горан Ђорђевић

Жика Лазић

Хаџи Зоран Вукашиновић

Јелена Јеремић

Ивица Ишић

Марина Лазовић

Никола Тасић

Александра Богдановић

Марко Цветковић

Вера Хорват

Љубомир Илић

Сања Ж. Недељковић

Горан Јовшић

Драгана Илић

Јовица Тишма

Раде Јовановић

Припрема и штампа:

NEWPRESS d.o.o. Смедерево

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
32+659(497.11)
СМЕДЕРЕВСКИ магазин / главни и
одговорни уредник Саша Николић. – 2008,
бр. 1 – Смедерево (Л. Мушицког 131) :
Newpress, 2008 – (Смедерево : Newpress). –
30 cm Месечно
ISSN 1820-9335 = Смедеревски магазин
COBISS.SR-ID 151622156

Виде ли Ти, Поштовани Читаоче, ономад ону бруку на телевизији? Полако са закључивањем, нећемо да лицитирамо са онима који нас брукају. Ово је наша лична брука: Смедеревци не знају ко је – Бранислав Нушић! Додуше, не знају они упитани у анкети, али – не знају!

Шташно!

Можемо се бранити тенденциозношћу анкетара и рећи да су од свих одговора изабрали само те, да нас избрукају, али...

А пре десетаг година... не, лажем... пре четврт века је то било када сам за Радио правиво сличну уличну анкету и питао Смедеревце шта се догодило Петог јуна?

Тек је понеки анкетирани знао, углавном старији.

Питани гимназијалци – листом ни један!

Као да у страховитој експлозији муниције нису баш њихови вршњаци погинули тог дана. Додуше, пре више од пола века, али су то њихови вршњаци, гимназијалци...

Кажу да то нису учили.

Или јесу, али се не сећају.

Познавање завичајне историје се не оцењује.

Њиховим вршњацима у Швајцарској управо је завичајна историја најважније градиво. Остало се може наћи у књигама, а и није њихово.

Али то су Швајцарци, три народа у брдима сакривена од властите историје.

А ми смо мали народ са вишком историје од које се немамо где сакрити осим у забораву. Неволја је што се са завичајном историјом живи, од ње се учи.

Учимо ли и ми?

Ова нам је година посвећена Првом светском рату. Усхићени причамо о Албанској Голготи, Кајмакчалану, француској лађи и маршу на Дрину...

С правом, наравно.

А Митровдански бој код Смедерева?

Знамо ли како је те ратне године наша варош преживела?

Колико је људи страдало од *Дебеле Берте*?

Шта је све порушено?

Како се живело под окупацијом?

Овај број Смедеревског магазина ће вас неким причама подсетити или научити, али нека вам то не буде довољно. Видели сте и на почетку овог уводника да је сећање непоуздано.

Упознајте свој град, боље ћете га разумети па ћете га више и волети.

Лакше се живи са оним кога волите.

Распитајте се у Турстичкој организацији како да посетите Вилу Обреновића у Краљевим виногради. Ако нема начина, а ви прошетајте до Старог гробља и у Цркви Успења Пресвете Богородице погледајте фреску са насликаном гитаром. Преко пута црквике је и спомен костурница погинулима у Петојунској експлозији. Уз саму цркву је и гроб Димитрија Давидовића на коме пише да је био „сав Србин“! За почетак је и то довољно.

За почетак.

Подсетите се.

Или научите.

Постаните „сав Смедеревац“.

Јовица Тишма

Садржај

Туризам

Између заборавља и сећања
Трг обешених
Питије
Смедерево се може подичити и са својим
модерним биоскопом
Сеоба старог ратника

4-13 Стил живота

Др Декси
Окружење за осећај радости
Назеб, па шта!
Комплетна брига за будуће маме
Стевине кесегице поховане с пиво

30-34

Култура

Групни портрет с дамама
Стрип је заносна уметност
Пола века загонетања

14-18

Евергрин Добраца Доца Радојевић
Контрабас ми је променио живот
Кад седнеш за волан треба да осетиш тај
аутобус
Обичан живот са вишком туге
Девет деценија фудбала и веслања

35-44

Смедеревско читалиште

Брана, ведрa лика и светла образа

20-21

20

Водич

Ко жели да чита увек ће књигу наћи
Живот је чудна ствар

28-29

Кликтоманија
Марка

45-46

Између заборава и сећања

Шта је од Смедерева нестало, а шта преостало након Првог светског рата? Како, у оквирима данашње урбане мајрице града, међу носуцим осећањима њиховима и све режим сећањима преживелих, међу сачуваним фототографијама, предметима, документима и у камен уклесаним именима, преко знања и разумија разлику између два Смедерева, раздвојена Великим ратом, како је називан до искуства још већег, Другог светског рата? Коначно, како преко њиховог огромног енергије предака у наше њиховице душе?

Пише: Дејан М. Радовановић

„**Р**адо иде Србин у војнике“, „Око соколово на положају“, „Збег“, „Сирочићи на мајчином гробу“, „Краљ Петар у воловским колима“, „Албанска голгота“, „Прелазак Везировог моста“, „Плава гробница“, „Њих троје очекују тату из Солуна“, „Јуриш у домовину“, „У ослобођеном Београду“... неке су од три хиљаде фотографија из Ратног албума 1914-1918. потпуковника Андре Поповића, штампано први пут 1926. године, које ми живо промићу у сећању. Као дете, гледао сам их најчешће са баком. Небројено пута. Читала ми је, причала и плакала. Плакао сам заједно са њом и тешио је. Тек када сам пошао у школу схватио сам да је бака – неписмена. У школу је кренула 1913. године, оца изгубила 1914. на Мачковом камену, а већ 1915. остала неписмена, односно слепа код очију, како је говорила. Али, мени их је – читала! Не из албума, већ из дугог сећања у које су се урезале док, ето, и ја нисам дорастао да их слушам.

Прва, права ратна искуства, стицао сам у уличним борбама око зграде, али за разлику од наших дедова и прадедова, Немце смо морали само да замишљамо, јер нико није хтео да буде Шваба. Лакше ми је било када сам одлазио код баке на село, јер сам тамо имао изистински шлем из Првог светског рата. Штитио је дрвени стуб оградe од кише, а мени био главни непријатељ и мета. Када сам 1999. године као другопозивац и сам постао мета, сетио сам се шлема, и схватио да је то био достојан противник са којим сам се тада гледао очи у очи, а не овако кукавички и с висине.

Сећање на Први светски рат у Србији...

... већ стотину година лелуја између поноса и прећуткивања, усхићења и заборава, поновног откривања и промене свести, неодмерене егзалтације и равнодушности... Славне победе на Церу и Колубари, албанска голгота и пробој Солунског фронта, својом моћном енергијом закрилили су многе друге догађаје и готово их потиснули у заборав. У том погледу Смедерево је добар пример. Мада на важном и истуреном положају, остало је по страни историјских сећања и тек у новије време откривамо и изнова вреднујемо победу извојевану на Митровдан 1914. и херојску одбрану 1915. године, а живот под окупацијом, страдања и разарања, тек чекају своје истраживаче.

Ток рата у Србији можемо, поједностављено, поделити на три периода: први, неуспешни покушај окупације у другој половини 1914. године, након кога је наступило варљиво, краткотрајно затишје до јесени 1915. када почиње други, успешни покушај окупације, која је потрајала предуге три године, све до ослобођења у јесен 1918. након пробоја Солунског фронта и муњевите победничке офанзиве. Смедерево и Смедеревци су у Првом светском рату, по степену разарања, страдања војника и цивила, поделили судбину читаве Србије. Живећи на Дунаву, у зони најважнијег пута осом Балкана, дуж Моравске долине, ни-

смо могли да побегнемо од вишка историје, геополитике, војне стратегије и тактике.

Главни удар Аустроугарске на Србију 1914. године, проценом генерала Оскара Поћорекa, германизованог Словенца из Корушке, изведен је од 12. до 20. августа, неочекивано са запада, углавном преко Дрине. Аустроугари су 7. августа, непосредно пре покретања офанзиве, извели мањи артиљеријски напад на Смедерево, о коме пише и Политика од 26. јула, по старом календару. Изведен је са једног монитора, који је допловио до горњег шпица Аде и у 9 часова ујутро започео бомбардовање града. Повређено је шесторо људи и порушено или оштећено десетак објеката у зони пристаништа и железничке станице. Вероватно је то била варка за одвлачење пажње српске одбране, да би напад из правца Босне био још убојитији.

Победом на Церу заустављена је прва офанзива...

... а борбама на Гучеву и Мачковом камену друга, па су за то, Дринску офанзиву, покренуте још јаче Аустроугарске снаге. Оне незадрживо продиру све до Београда, где је 3. децембра одржана победничка парада. Истог дана, после две недеље тактичког одступања, Српска војска, под командом Живојина Мишића, почиње контраофанзиву за једну од највећих ратних победа у Првом светском рату, и уцбенике.

У сенци Колубарске битке, остала су два драматична дана, када се преломила ситуација на фронту. Најпре, 8. новембра, седница владе и врховне команде у Ваљеву, на којој је, због катастрофалне ситуације, најозбиљније разматрано потписивање капитулације. Исте ноћи и у рано јутро 9. новембра, код Смедерева, Аустроугари започињу форсирање Дунава, да би ослабили одбрану Београда и са истока потпомогли Дринску офанзиву. Искрцали су се код тадашњег Лозног расадника, на месту данашње Старе железаре. Брзо су освојили слабо брњен Молеров шанац, на гребену изнад Провалије, а ситуација је постала готово безнадежна неометаним пребацивањем још шест хиљада војника. Преокрет је начинио Други батаљон Вардарског пука, који је након пет сати усиљеног марша, прешавши тридесет километара од села Петке, у силовитом контранападу натерао Аустроугаре на бег и предају. Управо су Вардарци из кумановског краја најзаслужнији за победу у Смедеревском боју и стабилизовање српске позицију у том критичном периоду рата.

Ова, до скоро у историографији готово незабележена победа, препуштана је варљивим сећањима сведока, непоузданим новинским написима, и немару. Није ни чудо, јер смо удворики и Колубарску битку ценили више као предмет изучавања на Вест Поинту, него због значаја за одбрану отаџбине. Највећи пријатељи Срба, попут Арчибалда Рајса, добронамерно су указивали на недопустиву небригу према сопственим неписаним жртвама и гробљима широм Србије, Европе и Северне Африке, препуштеним заборава и тихом нестајању. Управо у том контексту могуће је стећи целовито мишљење и о судбини Ратног гробља у Смедереву, које су Немци подигли војницима страдалим у Смедеревском боју, а потом га три пута реконструисали. Заборављено и девастирано, преименовано у „Пионирски парк“ и тек од скоро делимично истражено, допуњује слику оронулог Старог гробља и нашег немара.

Успели су Смедеревци...

... да у јесен 1914. заврше бербу грођа, али већ наредне јесени очекивала су их још већа искушења, разарање града и окупација, јер су се овог пута нашли на главној тачки нове, још силовитије офанзиве, коју су са севера изводиле Немачке јединице, док су са северозапада надирали Аустроугари, а са југоистока Бугари. Операцију је предводио немачки генерал-фелдмаршал Аугуст фон Макензен. Главни правци напада ка Моравској долини водили су преко Рама, Костолца и Смедерева. Напад на Смедерево отпочео је готово непрестаном артиљеријском припремом од 6. до 8. октобра, током које

је било много жртава и пометње, јер су на град пале хиљаде граната, међу којима и најразорније у Првом светском рату од 420 тт. Испаливане су из два мерзера Л/16 познатијих као „Дебела Берта“, а мање као „кратки марински топ“ или „оруже Г“, чија су разорна моћ и детонације код људи изазивале осећај панике и растројства. Командант ове батерије мерзера, мајор Солф, у свом ратном дневнику, хладнокрвно описујући ток разарања Тврђаве, изражава и дивљење, јер је и поред свега опстала. Тада су у Малом граду страдали: Донжон, Јеринина и нижа, накнадно дограђена кула, капија и Камене степенце, на ушћу Водена кула, а на Дунавском беду две куле и део бедема кроз који су Немци продрли у Тврђаву. Слободно се може рећи да је тадашње страдање Тврђаве било веће него у експлозији 1941. године. У граду су погођени звоник Цркве св. Георгија, Гимназија, Солара, Хотел Лаф и многе друге зграде.

Немци су потом, 9. октобра, неуспешно покушали форсирање Дунава у зони Лозног расадника, док су у зони Кулича преко Годомина успели да пребаце значајне трупе. Уз притисак са бока и додатно бомбардовање успевају да заузму град 11. октобра, а недовољну и импровизовано припремљену одбрану Смедеревског одсека од потока Средњака код Сеона до ушћа Мораве, потисну на другу линију одбране: Петријево – Вучак – Враново брдо – Липе. Са закашњењем је као појачање стигла Шумадијска дивизија првог позива, која је продирање јаким непријатељских јединица успела да успори храбрим отпором на потезу у долини реке Раље, односно на Врбовачким косама, где су се борбе водиле све до 17. октобра. Погинули војници током ових борби, сахрањени су у крипти испод олтара цркве у Врбовцу.

Био је то увод у окупацију Србије...

... и мучно одступање војске и народа преко Албаније током зиме. Повлачењем војске Смедерево напушта и доста цивила, па Немци улазе у готово празан град. Мало је писаних података о животу у граду током трогодишње окупације, а мало се зна и о току борби за ослобађања 1. новембра 1918. године. Вредна сведочанства представљају фотографије које откривају стање објеката и ратну атмосферу: понтонски мост на Дунаву, хиљаде војника, ратна техника, војници испред кантине, понтон на Језави, лука крцата шлеповима, а железничка станица вагонима.

Макензен је са својим штабом два пута на кратко боравио у Смедереву. Најпре првих дана окупације, а потом и као заробљеник септембра 1919. године. Током окупације Карађорђева улица је преименована у Макензенову, а подигнут му је и споменик. Сам Макензен имао је често обичај да се присећа и говори о борбама вођеним око Смедерева 1915. године, како је Спасоју Јефремовићу посведочио његов син.

Због повећаних потреба Немци су знатно проширили железничку станицу, направили навоз за вагоне на ушћу, пробрили део Варошког бедема код Дубровачке капије, довршили рушење спољашњег Варошког бедема и затрпавање рова са водом, а кестенове у Дунавском парку заменили су шумама. Из разрушене Тврђаве односе узидане римске остатке, међу којима и скулптуру богиње Весте, која је услед бомбардовања пала из нише у нагнутој Јерининој кули.

Трагови предратног Смедерева...

... и поред разарања током Првог, а потом у неколико наврата у Другом светском рату и пред систематским налетом урбанизације, ипак нису ретки и могу се пажљивом анализом архитектуре, старих планова и фотографија, препознати или само наслутити посматрањем Летњиковца Обреновића, Виле Симонића, Царинарнице, Задужбине Кузмановића, куће проте Банића, Смедеревске кредитне банке, Кеја, Жуте куће, Суда, Цркве, Гимназије, више објеката у Кнез Михаиловој и Улици краља Петра, на потезу према Пијаци...

Најкрупнију промену представља чињеница да Смедерево више није било погранични град, преко кога се обављала знатна трговинска размена, углавном грожда, вина, свиња, соли... Уместо пољопривреде, трговине и занатства, изградњом Железаре и других фабрика између два рата и касније, Смедере-

Изисийински шлем из Првој светској раша

во је претворено у индустријски град, а самим тим знатно се увећао број становника и све што такве процесе прати свуда у свету.

Тешко је одолети заводљивости округлих бројева...

... па је постало уобичајено да простор између заборављања на историјске догађаје или личности омеђимо пригодним обележавањем јубиларних годишњица. На тој *ничијој земљи*, како се у Првом светском рату називао простор између ровова и утврђених положаја двеју сукобљених војски, освежавајући сећања, покушавамо да заборав учинимо мање извесним. Нажалост, количина енергије уложене у организовање свечаних академија, изложби, трибина... готово по правилу, обрнуто је пропорционална нашој будућој истрајној брзи и односу према истом догађају или личностима. Праве невоље настају када нас преплаве тривијалне годишњице, рођенданска славља, предвиђања астролога, нумеролога, гатара и пророка, мишљења историчара и аналитичара, и свакодневне варке спин мајстора, а поврх свега обећања политичара. Изгубивши јасан и чврст вредносни систем, постајемо тек пуки колекционари сећања, који опсесивно увећавају своју колекцију, задивљени њеном величином и новитетима.

Упркос свему, сат на цркви и данас откуцава, као и током окупације на полуразрушеном звоник, јер како ратни сведок тих откуцаја, Божа С. Николајевић, у књизи „Под Немцима“ казује: „Никаква сила није кадра уставити ток времена!”

DANONE SOLAR
SOLAR TECHNOLOGY
NEKA SUNCE RADI ZA VAS

11000 Beograd
Kraljice Natalije 43
Tel.: 381 65 20 44 77
office@danonesolar.co.rs
www.danonesolar.co.rs

11300 Smederevo
Šalinačka BB
Tel.: +381 26 611 705
Fax: +381 26 611 382

Трг обешених

Захарија Станку
(Из књиге: „Игра са смрћу“)

На нашој левој страни оставили смо тврђаву Смедерево, с њеним високим и црвеним зидовима и кулама, и ушли смо у град. Одрпаност и беда наше гомиле изгледала је племићка у односу на становнике које смо сусретали.

Уске улице, поплочане ко зна кад, можда за време турске владавине, великим камењем; ситне кућице, као да су нахерене, покривене ћерамидом, посивеле од времена и обрасле маховином. Изнад кровова ових кућа са затвореним капцима дизало се ту до нас округло кубе ниске цркве, нешто даље танак и бео минарет турске џамије. Потражили смо и нашли главну улицу. Пред дућанима, већином замандањеним, налази се по неки дрвени сто. На једном столу стари трговац поређао је сву своју робу: грубо израђене ножеве с дрвеним дршкама; цилиндрице разбијене и излепљене новинском хартијом; потковице за ципеле, излизане дугим ходањем; старе, криве зарђале ексерне; поцепане вунене чарапе окрпљене великим обојеним платненим закрпама; каишеве састављене од старих комада, нашивене један за други; масне, излизане и поцепане српске фесове. На једном од тих столова нађох за продају – чудо над чудима! – пар старих цокула које су ми управо одговарале, а које нису биле ни тако лоше окрпљене. Дао сам знак трговцу да желим да пазарим. Беше то ситан старчић, али се право држао, дебелих бркова који су му падали на уста, кошчат и великих главних очију.

– А што не говориш, бре? Мутав си?

– Нисам мутав.

Други поодмакоше. Пошто двојица-тројица окренуше главе да виде зашто сам заостао, довикнух им да треба нешто да купим и да ћу их одмах сустићи.

– Знаш ли румунски, господине трговче?

– Како да не знам. Многи од нас овде говоре румунски. Пре рата лутао сам вашом земљом ради посла. Још овде има Румуна који живе међу нама од давнина.

– Колико ми тражиш за ове цокуле, господине трговче?

– Да бих знао колико ти тражим, требало би прво да знам кака новац имаш, бре, Румуне.

– Румунске паре.

– Хартија? То ми не треба. Не иде код нас.

– Имам сребрне. Сребрни леји.

– Извади да их видим.

Извукох кесу оданде где сам је чувао и показах му један леј. Затражи ми да га опиша. Пипао је дуго. Опробао је ивицу зибима, који су били здрави, затим се сагао и бацисао неколико пута монету која звецну на влажном камењу калдрме.

– Бре, Румуне, добар ти је новац. Чисто сребро. Вреди. Пазаримо!

– Пошто ми дајеш ову старудију?

– Старудија? Хоћеш да кажеш цокуле?

– Да, цокуле.

– Десет оваквих леја.

– Много је, трговче.

– Бре, Румуне, није много. Колико год тражиш друге у нашем Смедереву, нећеш их наћи. Живимо у великој оскудици, тек да се живи.

– Видим.

– Ако имаш доста новца и желиш их, продаћу ти за осам леја.

– Спусти их на шест.

Сажалих се на његову сиротињу, али сам рачунао да је цена коју ми тражи превелика у односу на ону по којој бих могао добити од другог. Жалио сам, међутим, много више себе. Ближа кошуља него хаљина. Видео је да сам у двоумици и побојао се, с пуним правом, да ћу отићи без пазарења.

– Дај седам леја и носи их! У тешком сам шкрипцу. Иначе не бих продао ни за злато.

Нисам схватио шта жели да каже, али да сам наставио да се погађам, згадио бих се на самог себе.

Избројах му на длан седам леја и зграбих цокуле. Ноге су ми биле мокрне и блатњаве. Опекотине су ме страшно бриделе.

– Хоћеш ли одмах да обујеш цокуле?

– Хтео бих, господине трговче.

– Видим да немаш чарапе. Видим, бре, човече, немаш ни обојке.

– Немам ничег. Пошао смо на пут наврат-нанос.

Старац извуче из џепа капутића два велика комада белог и дебелог платна од грубе конопље, и рече ми:

– Чарапе немам ни ја, али бих ти могао продати ове обојке, јевтиније. Два леја за оба.

Додијало ми је да се више погађам. Купих и седох на ивицу калдрме. Обрисао сам ноге марамом, а онда их пажљиво увих у обојке и обух се. Цокуле су ми биле мало велике, али то није сметало. Било би горе да су тесне.

– Бре, Румуне, носи их у здравље. Биле су нам моје сину.

– Зашто си ми их онда продао? Купио си му друге, боље? Зар не рече да се боље не могу наћи у целом Смедереву.

– Само је ове имао. Сад ми више не требају.

– Одлучио је да иде бос баш сада кад се приближује зима?

– Тамо где је, може да буде и бос. Стрелјали су га Немци пре недељу дана.

– Зашто су га стрелјали?

– Ухватили су га. Траже све оне који се нису могли повући на југ с нашом армијом. И ако кога ухвате, стрелјају га или обесе. Овако или онако, шаљу их на други свет. Плаше се да не дигну оружје против њих.

– А колико је година имао твој син?

– Петнаест. Овде је много горе него код вас. Немци се понашају као звери. Увек тече крв. Видећеш, Румуне, много ћеш видети ако још останеш овде.

(...)

Ишао сам, ишао... Али сада, док пишем ове редове, не сећам се колико сам ишао,

а да ништа нисам ни видео ни чуо. Сећам се само да сам се у једном моменту тргао као из дубоког сна и погледао унаоколо. Нашао сам се на малом тргу. И одједном очи ми се замаглише, тело ми се најези и скамени. Само неколико корака даље од мене, на средини трга, дизала су се дрвена вешала. Касније сам видео и друга вешала, али дотад нисам видео ниједна. На свакој страни вешала стражарио је по један војник. По униформама које су носили, сватио сам да један беше Аустријанац а други Немац. Стајали су непомично, као скамењени, са оружјем примакнутим уз ногу. Светлוצале су само очи које су посматрале негде далеко преко кровова, од црно-црвеног црепа, српског града, посматрале су ведро, плаво небо које је опет почело да тамни после бескрајних, густих, ситних, ранојесених киша. На вешалима висило је њих петоро: два мушкарца, две жене и један дечак од десет-дванаест година. Омче које су им пресекле дах биле су од дебелог конопљиног ужета. Ноге обешених биле су босе. Први обешени с левог краја био је један старац од једно седамдесет година, ретке, беле и дуге косе. Лице му је било земљано-модре боје, стакласте очи широко отворене према свету који више нису видели. На себи је имао замазану кошуљу од конопљиног платна и дуге, широке гаће. Табани његових ногу били су необично широки с великим испуцаним петама. Прсти ногу били су му танки и укочени као у грчу који је трајао само неколико тренутака. Згрчене, као скамењене у истом кратком грчу, биле су му руке, које су висиле издужене и суве низ сувоњава и дуго тело, и као да су обешеног још више издуживале. Други обешени био је млад. Једва да је имао тридесет-тридесет и две године. У лицу је исто толико лично на старца лево од себе, колико и на старицу која је висила о омчи десно и од које је наследио мало дугуљасту браду. И старица беше обешена само у кошуљи. Као и жена поред ње, и њена је кошуља била од нешто тање памучне тканине, оковратник, отвор око врата и рукави кошуље били су украшени ситним памучним плавим везом. Кошуља младе жене била је извезена црвеним и плавим концем. Обе су имале дугу косу – старица полуседу, млада смеђу, свиленасту – која им је падала преко омче, што им је стезала врат, преко рамена и низ леђа. Кратко ошишани дечачић носио је кошуљу од грубе конопље и беле, чисте гаће, као да их је мало пре обукао. Дечак је имао мале ноге. Између прстију и на петама још се сачувало блато које је газио и које му се залепило за ноге.

Истовремено с кишом се појавио и ветар. Обешени су се љуљали као да су плесали неки стари плес, један од оних плесова који с поколења на поколење допире до нас из давнине, као тихи зачарани ход. Са ужасом схватих да је трг обешених пуст и да су пусте и суседне улице. Све куће имале су на прозорима црне затворене

капке. Узмицао сам полако уназад, окренуо леђа обешенима и пружио корак колико год сам више могао. Стигох у неку криву улицу; беше пуста. Потражих другу која би ме одвела Дунаву. Помислих, кад доспем на обалу Дунава, биће ми лакше да нађем луку што се налази у близини тврђаве, а онда и вагон у коме је Дипломата остао потпуно сам, јер није кадар да се дуго држи на ногама. Што сам више тражио улицу којом би брже стигао у луку, све више сам се губио. Најчудније ми је изгледало то што у овом делу старог града нисам наишао ни на какав људски траг. Четврт је изгледала мртва и пуста. Загледао сам се у димњаке кућа да видим да ли негде излази неки прамен дима. Није га било. И поред тога, не знам зашто ме спопала мисао да ме из свих тих кућа, које су биле дароване мртвима, посматрају живе очи кроз пукотине затворених капака. Корачао сам готово трчећи, уверен да су се та жива бића, која можда очекују вешала, чудила да један хром дечак, чије је одело упрљано крвљу, шета улицом у невреме. Сав сам био напрегнут. Очекивао сам да ће се нешто десити. Шта, заправо? Одговор, који сам тражио, а који нисам могао наћи, даде ми учестало пушкарање које зачух у близини. Иза угла, на неколико стотина корака испред мене, појави се неколико људи, мушкараца и жена, који су трчали што су брже могли право к мени. Скочих до једне капије и бацих се муњеви-то на земљу, покушавајући да се прилепим

што је могуће боље, као жаба, уз неравно камење калдрме. За групом људи који су бежали поред зидова појавише се војници спљоштених шлемова на глави. Заустављајући се тренутак на месту, они су трчали и пуцали на људе које су гонили. Сваки од њих опали по неколико метака, а онда опет поче потера за онима који су бежали. Дрвена капија, поред које сам лежао залепљен за калдрму мало уздигнуте главе да бих видео шта се догађа, одшкрину се и снажна рука ухвати ме око струка и повуче брзо унутра. Капија се поново затвори и замандали великом дрвеном резом.

– Лези! Не мрдај! Ма шта се догодило, не мрдај!

Кораци војника, одјекујући по калдрми улице, приближавали су се, пролазили. Удаљавали се. Још су се дуго чули пуцњи, али све ређе, с друге стране града. Потом се све утиша и дубок мртвачки мир распросте се опет преко несрећног и тужног српског града.

– Ајде, у кућу!

Устао сам и видео да се проед мене налази смеђа жена обучена у грубе и црне халмине, као да је у жалости. Двориште у које сам се склонио било је широко свега неколико корака, поплочано као и улица великим, сивим, неравним камењем. Поред зида капала је вода с лишња закржљале јабукве, на чијим су гранама били смежурани плодови нешто већи од шљива, за које сам знао да су кисели. У дну дворишта налазио

се камени бунар с точком и ланцем. Ниска кућица, са две мале просторије и уским тремом, била је само на неколико корака од нас. Жена ми даде знак да је пратим. Пратио сам је. На прагу се окрену и позва ме у собицу у којој испрва не видех ништа. Капци на прозорима били су спуштени и био је потпуни мрак.

– Седи ту.

Рекавши ми то, гурну ме према дрвеном кревету који напипах рукама, а онда седох.

– Одмах се враћам.

Нечујним кораком изађе у трем. Пре него што се вратила, зачух у близини мирно људско дисање. Колико их је било и ко се све тамо налазио нисам могао да погодим. Осташ непомичан. Жена се врати носећи у рукама комадић запаљене свеће.

– Отишли су. Можда ће нас ове ноћи оставити на миру.

Радња романа „Игра са смрћу” румунског писца Захарија Станкуа одвија се у јесен 1917. године, када су се велики део Румуније и скоро све земље Балканског полуострва нашле под окупацијом немачко-аустријских трупа. Радња се одвија не само у Румунији већ и у окупираној Србији, коју аутор представља веома импресивно. Нарочито је упечатљива слика окупираног Смедерева чији део доносимо у спомен на стогодишњицу од почетка Великог рата.

Питије

Пише: Хаџи Зоран Вукашиновић

Одмах по светом Сави поче да дува неки топао, јужни ветар. Дунав надошао те потопао мали кеј на смедеревском пристаништу. Бадем процветао. Трава зазеленела. Деца беру љубичице и висибаве. Пчеле излетеле из кошница. Голубови радосно гугучу. По авлијама око Петријевачког потока размилеле се и скачу жабе. Гаталинке се попеле на дрвета и на куће па крекећу. Овакву најезду жаба у ово време не памте ни најстарији Смедеревци. Изашла и по нека змија чуваркућа. Не памти се овакво отопљење средином фебруара, о светом Трифуну. Баба Џаја, деда Ивова, каже: „Ово, сас ове жабе, не дизиће на добро”.

Са пијаци се враћају Мица Мите Дзиндзе, и Симка Григорија Руса. Натовариле се, пуни им зембиљи, котарице и мреже. Сустижу Душанку Лукину, која се подбочила, носи на обрамци зембиљ и котарицу, скренула је код Коцасовог млина у Гарави сокак. Ухватила пречицу за Копчарску малу преко Петријевачком потока, и кад је била на сред масне ђуприје, застаде. Окрене се и погледа према Коцасовом млину, учини јој се као да је разабрала да је неко зове из оне гунгуле и ларме на почетку Гаравог сокака.

– Еј, мори, комшико Душанка, кад год забулиш ту шарену мараму ти ништа не чујеш. Вичемо те, вичемо, све једнако још од Бате казаније а ти нас ич не чујеш, ни пет паре не дајеш на нас две. Загледала си се у они млади Арнаути што стружеду дрва.

Душанка заврте мараму иза увета, начуљи уво да их боље чује, па ће:

– Море, ови Арнаути што истовараду ђумур у Гарави сокак направили гунгулу, дигли ларму, свађаду се на онај њиов арнаутски језик, велику су каламбуру направили, па ве може бити због ради тога нисам чула. Него, комшико Симка, да сврнемо код мене на кафу, сад сам купила по једну кесу Саку и Здравку па ћу да их помешам са оном Курдијановом чистом кафом. Теби ћу да додам и мало цигуре, знам да је волиш у кафу. Да се мало почастимо. Има један проблем, Мицо, мој Лука однео нашу воденицу за кафу још ономад код твог веселог Мите да је наоштри, па се заиграли доmine и мало попили и мој Лука се уопште не сећа зашто је ишо код твог Мите, каже: „Ма како воденица, каки бакрачи”. Погледај шта је са ту воденицу, па ако није наоштрена да ми позајмиш твоју да самелем ово мал кафе па ће добијеш и ујам. Знаш. Симка, ономад сам уватила једну жабу гаталинку, па да ми направиш онај напитака са којим си одвукла ону твоју пијандуру Григорија од ракију. Знаш, мој Лука претерао сас ракију. Ма, нема он тако лошу нарав кад се опије, али није баш здраво да толико пије, видим мал-мал па се нешто пресамити од болова. Чупа га нешто у стомак.

На патерице од светог Трифуна, које ове године падају у недељу на ускршње покладе, окупило се старо друштво. Домаћин чорбаци Ћира пекар зашипио пекару и поставио велики пекарски сто на коме меси хлеб и пециво и растеже бурек. На њему ће бити славска трпеза, послужиће све што је остало од славе. Ваља појести све мрсно у кући јер од сутра до почетка васкршњег поста је бела недеља у којој се једе само бели мрс.

На челу стола седи Мита Дзиндза, комшија и кум домаћинов, што би рекао Лука шустер за њега: „Каки је, мали, па јецав, а још бос по глави, у шта се само загледала она његова жена лепотиња, Сремица Мица. Мањ, ако је није занео својом песмом, а пева ко славу, певао јој сигурно серенаду, сас тамбуру под прозор”.

До њега комшија и домаћинов побратим Момчило, пекар у пензији, у белој кошуљи и сивом стајаћем оделу са значком добровољног даваоца крви на реверу, обријаних румених образа, као и увек расположен за добру песму.

Па Стева Бакаба, ко глумца у оделу светло браон боје и са борселино шеширом на глави, што му га купили Момчило и чорбаци Ћира после оне пекарске удурме на Крстовдан, кад је заспо па му исекли, те скували шешир у пихтије које су он и Рада Педиканец, онако припити, појели у сласт.

Лука шустер Припомаже домаћину око трпезе.

Фали само Павле Рус који живи у стану изнад пекаре.

Сви су они другари по песми, певају у црквеном хору Слога.

У пекару, кроз врата из авлије, улази Ђала млекација из Петријева, донео чорбаци Ћири на обрамци две кофе сира за бурек. Чорбаци Ћира га позва за трпезу:

– Ајде, Ђало, седи са нама да се мало заложим, жива ти мајка, ајде. Јуче и прекјуче, на славу и други дан славе, били смо сви са женама и децом, онако породично. Да знаш само шта си пропустио. Расположене биле, па певале Павлова жена Светлана Фјодоровна, учитељица клавира, и твоја слабост Роса Циганка, жена од овог мог побратима Стеве Бакаба. Како ли је само нашо таку лепотињу за жену. Обукла црвени костим сас белу блузу па су сви гледали у њу, онако црномањасту и лепу. Данаскице су патерице, мушка слава. Ајде Ђало, жива ти мајка.

– Ма, чорбацију, не мо да ми стајеш на муку. Ћу цркнем што нисам видео Росу. Еве мене, само да утерам чезе у авлију, да покријем коња сас поњаву, а и да донесем балон са оним нашим црним вином, још је под комином. Пратио ви мој тата Љубомир и све ве поздравио и позво да дођете сви код нас у Петријево на заветину, на Спасовдан, извињава се што нисмо могли да дођемо. Телила нам се крава, а и мали Раденко назебо, има неку ватру још од прекјуче. Изгоре дете начисто.

Ћира пекар узме са пекарске вуруне дрвену лопату за хлеб, те њом трипут чукну у плафон, да јави Павлу Русу да сиђе у пекару.

Тупе, тупе, тупе, низ степенице сиђе мала Светланица, хрупти у пекару па рече:

– Каже мој дедушка Павле са ће да сиђе, и замолио те, деда Ћиро, да му пошаљеш по мени стипсу јер се посекао малочас када се бријао, тргао се кад си лупио у плафон. Каже: „Ну, овај чорбација ће једног дана да нам сруши кућу са овом дрвеном лопатом, нешто је много ојачао”.

Мало касније улази Павле Рус, увек елегантан, са жирадо шеширом на глави и папирићем залепљеним на образу на месту на коме се посекао када се бријао. Сви се загледаше у њега, а он скиде шешир, поклони се па запева ону руску, матроску:

– Свјатит, свјатит мјесец, високо–о ње њиско, високо–о ње њиско, високо–о ње њиско... Здравствујте, тавариши маји, биће песме, има нас за мушки секстет. Што лепо мирише она сарма што се крчка у вуруни.

Лука донесе из подрума и стави испред сваког по тањир пихтија.

Стева Бакаба одби.

Момчило се зајалурио од Ђалиног вина, пева „Дванаест рабзбојника”, само реже оним својим тенором, а Павле Рус му држи доњу терцу. Пошто су ракију преградили предјелом и пихтијама, друштво већ увељико пије вино петријевско, Ђалино и Љубомирово. Стева налио чашу мидерку па ће уз тамбуру, онако, ко француску шансону, стихоклепац, враг и мангуп један:

– О, Ђало, како ти је лепо и румено ово твоје вино, ко лице оне твоје шумадинке Славке. Само она зна тако заносно да пева, а тек кук, струк, па бедра... А они њени бели зуби... Ох, дао би ти моју Росу са све Циганчићи, а од Славке би направио уметницу, знаш како певаљку. Па шта кажеш, Ђало?

– Кажеш, Стево са све Циганчићи, каки су леппи, љубим им маму Росу. Ма, важи, Стево, договорено, и онако кад год се вренем са вашара, она моја Славка прети да ме закоље, знаш да је она из оне ајдучку фамилију, Тимић, јес да лепо певаду ал су ајдучи и бојџије, сачувај Боже. Има уз Славку да ти дам и мираз. Два ножа и сикиру. Ону сикиру што ми са њу претила кад смо се винули са паланачког вашара. Оно, кад смо онако припити спавали сви заједно ко пращи испод коша. Кад она, држећи у руци сикиру, каже: „Кад те уватим. Ђало, за уво има са ову сикиру да те окрешем ка грану! А шта ви остали гледате? Вас ћу све да премлатим ко краставци са ову држаљу од секиру”.

Џорбаџи Ђира сипа сарму у тепсије, па ће:

– Ајде и ти Стево да мезнеш мало питију. Немо да бринеш, шешир ти је на глави, није у питијама. Како би ти дошао до новог шешира да ниси појео онај стари.

– Па, јес, право кажеш!

Донесе чорбаџи Ђира из подрума једно тепсијче за бурек наливено са пихтијама и спусти на сто пред Стевом. Он чалабрцу, онако, мрљаво, мало под крај. И узе да штимује ђемане.

Мита Дзиндза се нешто умудрио и зацрвенео од пића. Истеже шију, па мало попусти машну око врата и откопча сако.

Сви се ућутали, чекају сарму.

Стева Бакаба наштимовао ђемане па поче опет да тимуљи по оним пихтијама и цуга винце из мидерке. Загледа се у Миту Дзиндзу, ухвати се за ђемане, па у оној тишини гудалом развуче Еф. Мита Дзиндза се прену и још мало попусти машну око врата, задрхта му брада, приметну главу на наслон од столице па са сузама, јецавим гласом, затворених очију поче да пева:

– Ај, одметну се мара у ајдуке...

После сваке строфе Стева свира тужно фол шпил за следећу строфу, плаче и Стевина виолина. Мита изводи из џепа марамче те обриса сузе а потом и ћелу.

Сви рондзају.

Једва Мита јецајући заврши ову тужну песму. Усне му још подрхтавају, приметну главу, не отвара очи а сузе му само лију. Сви погнули главе над тањирима и онако уполовачени од пића, шмрцају. Жао им што Мару ухватили Турци. Сви ћуте и шмркну. Момчило диже главу, па ће онако жалостиво:

– А и та Мара! Ког ђавола тражила крај Мораву кад не зна да плива?

Сви се мало примирили. Ђала млекација оборио главу, и даље јеца. Чорбаџи Ђира га гледа па ће:

– Аман, Ђало, доста са то жалостиво јецање, раскуко си се ко нарикача на гробље.

– Ма, немо чорбаџио да ми стајеш на муку, сетио сам се покојне моје девојке Маре из Горњу Дубону што је рипила у Дунав и удавила се зато што је била масарка па јој њени нису дали да пође за мене, осредње стојећег, много смо се волели.

Стева Бакаба доштивава ђемане и гледајући у тепсијче са пихтијама пренеражено рече:

– Ју, побратиме Ђирило, зашто трепљеду ове питије.

– Ајде, ман се побратиме Стево сас ту празну причу. Мандовска посла! Од како смо ти благочестиви наш побратим Момчило и ја поштено, да те обештетимо, купили тај борсалино теби ти се стално нешто привиђа, стално нешто булазниш. Сад ти и питије трепљеду.

Стева Бакаба узе наочаре од Павла Руса, те се онако загрејан од винцета опет упиљи у тепсијче са пихтијама па ће:

– Немо да се шегачите, ама, немо да ме правите блесавог, опет трепљеду питије, кад вам кажем.

Столу, носећи у рукама тањир пихтија и још два чокања ракије, прилази Елена Гркиња, Ђирова жена. Па се и она упиљи у тањир.

– Стварно трепљеду овија питије. И, ју, ју, ју...! Па то је жаба галинка ушла у питију. Мора да је из авлије упала у ладно подрумче. Тако си она по онај мрак нашла убаво место у тепсијчето сас топлу питију. Сад је, стегнута па си сирота нема куд, те мора да

слуша како ви пејете и плачете. Јадна си она слуша наше људске глупости и трепље. Нема куд, јадна жаба.

Наста граја, русвај и смејурија на рачун Стеве и жабе. Павле Рус се заценио од смеха па га ухватио неки кашаљ.

Стева устаде и зину оним својим крезавим устима. Преста граја, сви умукосе, ћуте и гледају у њега. Свећа пуцкета. Он скиде са главе борсалино те њиме покри жабу у пихтијама. Окрену се према икони светог Трифуна, прекрсти се и рече:

– Шта смо ми цигани Богу згрешили...? Тако су и моем ујка Мијомиру у Сипањицу, у његову тазбину, кад је ишао на њиову славу Петковицу, шураци, они Сипчански Цигани бакрачари, уватили у Језаву краставу жабу и метули му у питију. Он, онако загрејан од ракију, гладан и прозебо, прободје жабу са виљушку а она крену. Мој ти се ујка Мијомир пренерази, те рипи са клупе, па се одма скљока и обезнани. Од једаред га ударио шлог, те поче да зева и да трепље ко жаба. Сви га пазили, долазили лекари и она Живка врачара са Убилаца, а он само трепље и дува. Четврти дан, тачно на светог Луку, после подне, одједаред, мој ти ујка Мијомир отвори очи, и рече „Еве је моа мама Агница, дошла по мене-нака да ме води”, и тако само зевну, па трепну дваред и затвори очи. Засвагда. Шта ли смо ми, Цигани, Богу згрешили да нас раните са те жабе?

Тајац.

Пламен у кандилу изнад иконе светог Трифуна затрепери, сукну мало у вис па утрну.

Стева Бакаба се прекрсти трипут и дубоко поклони светом Трифуна, па погледа у Момчила, овај уста те се и он прекрсти, па рече:

– Ја немам ништа сас тим. Мислим, што се тиче на прилику и на ту жабу што трепље у питију. Ја немам ништа сас тим.

KLANICA I PRERADA MESA
PAPP
SKORENOVAC

Kvalitet na pravom mestu!

Maršala Tita 150, Skorenovac
www.papp.rs · papp@cat.rs
Tel: 00381 (0)13/764-137 · Fax: 00381 (0)13/764-360
Mob: + 381 (0)060 445 00 37 · Mob: + 381 (0)060 455 33 30

Смедерево се може подицити и са својим модерним биоскопом

„Поред њозоришне групе, Смедерево се може подицити и са својим Модерним биоскопом, коме је директор наш млади и вредни њировац г. Анастасијевић, који не жали њруда да њружи могућности грађанству ње да и њижа класа, која не би никад у свом веку знала за драме, разне јужне и северне ледене ѡределе, као и разне комичне сцене, да овој биоскопу њије...”

Пише: Никола Тасић – Цале

Већ са првим покретним сликама браће Лимијер, биоскоп је људима постао прозор у свет, па ни Смедеревци нису били мимо света, било да су у биоскоп одлазили због Макса Линдер и Морис Пренс, због журнала у којима су вести биле живе, или само да се љубе.

Данашње време је другачије. Са телевизијом нам се биоскоп уселио у домове, вестима нас затрпавају, понекад их не можеш разликовати од реклама, а ни за љубљење више није потребан мрак биоскопске сале.

Данас у нашој вароши ради само један биоскоп. Ако има довољно гледалаца.

А некада...

Путујући биоскоп Стојана Нанића

Драгоцене податке о првим биоскопским пројекцијама у Смедереву проналазимо у књизи Босе Слијепчевић „Кинематографија у Србији, Црној Гори, Босни и Херцеговини 1896-1978”.¹

Из ње сазнајемо да до 1910. године наша варош није имала биоскоп, али је у једној депеши од 3. априла (12. марта по старом календару) забележено да очекује позориште и путујући биоскоп. Зато се може претпоставити прво приказивање филма уприличио Стојан Нанић који је од 1901. године са својим путујућим биоскопом путовао по Србији, чак и по малим местима. Сличним послом се бавио и Бора Јелкић, па је, вероватно и он око 1907. године дошао у нашу варош. А засигурно се зна да је уочи балаканских ратова у Хотелу „Лаф” представе давао Тодор Најдановић Неготинац, који је имао путујући биоскоп и менаџерију. Један од приказаних филмова био је „Прича о Сизифу”.

Модерни биоскоп

А онда је 1910. године у Хотелу „Лаф” отворен стални Модерни биоскоп кафеције Лазара Николића званог Ђуран, који се касније уортачио са трговцем Добром Анастасијевићем. Представе су давале и у баштенској дворани хотела. Око године 1912. биоскоп је премештен у Хотел „Булевар”, који се налазио на месту где је данас зграда Општине.

У Вечерњим новостима од јула 1912. године смедеревски дописник Сава Поповић, који се потписивао и псеудонимима Ар. или Арманд, о животу у Смедереву, пише: „...Поред позоришне групе, Смедерево се може подицити и са својим Модерним биоскопом, коме је директор наш млади и вредни трговац г. Анастасијевић, који не жали труда да пружи могућности грађанству те да и њижа класа, која не би никад у свом веку знала за драме, разне

јужне и северне ледене пределе, као и разне комичне сцене, да овог биоскопа њије.”

Кино-оператер је био механичар Јован Гаталица. У биоскопу се седело за столовима, а места трећег реда била су на клупама. За прво место се плаћало 50, за друго 30, а за треће, и за ђаке и војнике, цена је била 20 пара. Смедеревци у брзо заволели филм. Нарочито омиљени глумци су били Макс Линдер и Морис Пренс, али су филмови домаће производње, Карађорђе Светозара Боторића или Живот српске војске на Бањици, примани са оушевљењем.

А онда је почео Велики рат, па је мало коме нормалном било до биоскопа. Међутим, за време окупације Аустројанци су у Хотелу „Булевар” отворили биоскоп, али само за своју војску и ратне заробљенике.

Зелени венац

Са ослобођењем су се у Смедереву вратили и ратници и биоскоп. Кафеција Неша Мандушић је 1918. године отворио биоскоп у Хотелу „Зелени венац” који се налазио на месту где је данас напуштена зграда штампарије „Димитрије Давидовић”, а пет година после њега студент Димитрије Ристић у хотелу „Српски краљ” отвара свој биоскоп од ког се, пошто му је отац погинуо у рату, издржавао док није завршио студије.

И у књизи др Владана Вукашиновића „Сокољство у Смедереву” налазимо на још један драгоцен податак. Наиме, 1925. године, у тринаестој години постојања, смедеревске соколе сустигла је невоља. Друштву је претило да се растури и сокољску имовину прода како би измирило дуг „Фонду Стеве Кршљанина” у чијој се згради, данашњој Задужбини, на спрату налазила сокола. У помоћ им је притекао ондашњи индустријалац и добротвор Јован – Ванко Коџас који је Друштву поконио – биоскопски апарат вредан ондашњих 15.000 динара. У просторије Друштва одмах је уведена струја и почео да ради биоскоп од ког се оно и издржавало.

У Филмском алманаху за 1929. годину записано је да су у Смедереву постојали следећи биоскопи: „Гранд” Димитрија Ристића и Јована Петровића са сто места који је радио три пута недељно, а четири-пет пута се месечно мењао програм; „Слога” Василија Јанковића имала је двеста места са четири представе недељно и програмом који се мењао осам пута месечно; „Зелени венац” је и тада држао Неша Мандушић, имао је сто двадесет места а филмове пуштао четири пута недељно. Коју годину касније, 1933. и 1934., остала су само два: „Гранд хотел” са двеста и „Зелени венац” са три стотине седишта, али – са звучном апаратуром.

Већ после две године биоскопи постају – кинематографи.

Здравко Катаривас је власник Кинематографа „Гранд” у коме оператер Никола Кочконогов на апаратури марке Кертинг пушта звучне филмове. За публику је било расположиво четири стотине седишта, боља по осам, а она лошија по три и пет динара колико је коштала улазница.

Кинематограф „Зелени венац” је такође приказивао звучне филмове. Држао га је Милан Шмит, а на комбинованој апаратури марке А.Е.Г. оператер је била – госпођа Кочконогов. Имао је педесет седишта мање од конкуренције али и за динар нижу цену за најбоља места.

Најстарија сећања

Записаним подацима додајемо и сећања јер је биоскоп много пута постао незаобилазна успомена. Јовица Пунда се, на пример, сећа да је биоскоп „Зелени венац” радио све до раних педесетих година прошлог века. У њему је прво гледао неме, а онда су на ред дошли и звучни филмови – француски, енглески, руски, а најчешће амерички.

¹ Аутор се посебно захваљује публицисти Ивану Стојићу, уреднику Енциклопедије Смедерево, који му је, осим важних података, уступио и текст господина Стевана Јовичића, шефа Архива Кинотеке у пензији и сарадника Босе Слијепчевић на изради књиге „Кинематографија у Србији, Црној Гори, Босни и Херцеговини 1896-1978”, у коме се детаљно говори о првим филмским пројекцијама и биоскопима у нашем граду.

Кафеџија Неша Мандушић је 1918. године отворио биоскоп у Хошелу „Зелени венац“

Увече су уклањани стубови за одбојкашку мрежу, постојеће су клупе са наслоном, а уместо биоскопског илајшна коришћен је – зид оближње куће

Љубомир Капсарев – Капса и Милорад Јанковић – Бата Лике, сећају се да су, раних педесетих година, као школарци, на биоскопске представе одлазили у зграду звану Платнара, у непосредној близини биоскопа „Зелени венац“. У њој се представа одржавала само једном недељно. Та зграда постоји и данас, у улици Анте Протића, али су сада у њој просторије Водовода.

Светлост у мраку сале

А онда је почео Други велики рат, па је опет мало коме било до биоскопа. Почео и завршио се, па се и биоскоп вратио у варош, али није тачно забележено када, вероватно већ крајем четрдесетих и почетком педесетих.

Најстарији биоскоп који већина данашњих Смедереваца памти свакако је „Светлост“.

Када је 1956. године основан Раднички универзитет, уз имовину му је припала и – историја претходника. А она каже да је у оквиру Народног универзитета, који претходио Радничком, још 1928. године радио и биоскоп. Знало се да је филм добар начин за просвећивање радника и сиромашних слојева становништва.

Биоскоп „Светлост“ је наследио и зграду Општинског дома која је 1926. године, по пројекту руског архитекте Николе Краснова, сазида на плацу између данашњег Трга Републике и Карађорђевог улице. У приземљу, у крилу према Цркви, биле су просторије Смедеревске трговачке омладине, до њих су били дућани Гаје Ђорића, у десном крилу ресторан са кухињом Хотела „Гранд“. Спратне просторије је користила општинска управа за канцеларије својих служби, а у другом делу, изнад ресторана, биле су хотелске собе. У биоскопску салу се улазило из ресторана, кроз главни улаз, степеништем до првог одморишта где су била широка двокрилна врата. Та су врата зазидана када је, после експлозије, извршена реконструкција сале, направљена позоришна бина, и отворен улаз из Карађорђевог улице у делу новоподигнуте зграде са колонадама.

Биоскоп „Светлост“ је тако баштинио и историју и имовину некадашњег Биоскопа „Гранд“.

У то време је биоскоп био заиста уважена културна институција. Без обзира да ли су приказиване драме, комедије, ратни филмови или каубојци, ни у једној најави нећете прочитати да се пушта филм већ да се приказују представе. У „Светлости“ су приказиване од 5 и 7 поподне, лети од 6 и 8. Повремено су недељом пре подне организовани и матинеи када су на програму били филмови за децу, а неретко су и за школе приређиване посебне пројекције посебних филмова на које су ђаци организовано довођени.

Радоица Мијатовић – Брале и Миодраг Кончаревић – Мића били су први кино-оператери. Нешто касније дошли су Лаза Јовановић и Никола Филиповић – Ница Влауца, док су се, у међувремену, за то занимање школовали и Драган Хамидовић – Џиги и Деспот Квргић – Мића Дилда.

Најпознатији вратар, „цепач“ карата, свакако је био Димитрије Урошевић – Киба.

Култура у народ

Одмах после Другог светског рата Државна радионица је добила ново име – „Херој Срба“. Ту је све до 1963. године радио истоимени биоскоп. Кино-оператери су били Алфонс Верле, Томислав Бељић – Тома и Момчило Тасић, а на вратима су обично стајали Никола Маринковић – Ђора или Светислав Јањићјевић – Каривоје, добри људи који су децу, али и оне старије без пара за карту, бесплатно пуштали у биоскоп када нису биле продате све улазнице. „Херој Срба“ је, како и приличи правом биоскопу, имао и разводницу. Педесетих и почетком шездесетих година била је то извесна тетка Ната која се бавила и допунском делатношћу – са децаима који су радили са њом, а био је међу њима и аутор овог текста, публици је продавала кикирики у фишецима.

Под паролом „Култура за народ – култура у народ“, од шездесетих година су почели да се отварају и биоскопи ван центра града. Први је отворен 1963. године на Царини, у оквиру тамошњег Дома културе, а потом и на Славији и Лештару. Када је отворен градски Дом културе у њему је направљена наменска биоскопска сала, али је и Велика сала добила апаратуру за пројекције.

Летњи биоскоп на Кошаркашком

По угледу на свет, и Смедерево је добило свој летњи биоскоп на отвореном. Први је почео да ради почетком шездесетих година на тада култном Кошаркашком стадиону, тачније на одбојкашком терену који се налазио одмах крај кошаркашког. Ту су данас зграде иза Тржног центра „Данубиус“. Увече су уклањани стубови за одбојкашку мрежу, постављане су клупе са наслоном, а уместо биоскопског платна коришћен је – зид оближње куће.

Почетком седамдесетих сличан биоскоп кратко је радио и на Спортском центру, а почетком осамдесетих и на тада популарном Херојцу, на Базену на Југу. Нормално, први приказани филм био је „Бал на води“. Једног лета су одржаване и пројекције у Малом граду Тврђаве, али је само онај први летњи биоскоп на Кошаркашком живео као – прави биоскоп.

Прошле године је идеја биоскопа на отвореном поново оживела захваљујући Позоришту „Патос“ у њиховом пројекту „Патосинеманиа“ у оквиру ког су од 4. јула до 1. септембра у парку код дунавског кеја бесплатно приказивани филмови. У ствари – организоване су бесплатне биоскопске представе, са жељом да биоскоп поново постане уважена културна институција.

Хоће ли, зависи од нас и од тога и колико нам биоскопи значе.

А значиће када поново научимо – да гледамо филм!

HAPPY TRAVEL

Kralja Petra I br. 12
Smederevo
Tel. 026/612-164
email: happytravel@sezampro.rs
www.happytravel.rs

LETOVANJA
ZIMOVANJA
EVROPSKE METROPOLE
AVIO KARTE
PUTNO OSIGURANJE

Masarikova 2 • Mob: 060 334 82 77

Сеоба старог ратника

1926. година.

Велики рат се полако сели у сећање. Живи морају да живе, мртви не могу. Зато Смедеревци, својим палим ратницима, између црквене порте, начелства и суда, у центру вароши као у центру сећања, подижу споменик. Њима у славу а себи за подсећање јер се у сећање баш и не поуздају. Очас ето разлога за нова. То је судбина малог народа са вишком историје.

Треба је истрпети. Треба је преживети. Треба их тако распоредити да и за живот остане места.

Јер после Великог рата стигао нам је још већи.

И прошао. Мртви не могу, али живи морају да живе. А у прошлости се не може. Требало је зато центар вароши преуредити за будућност.

Почетак шездесетих.

Наш хроничар бележи **сеобу старог ратника** уз бок Цркве, десно од улаза, сели и сећање.

Он и даље замишљен.

Смедеревци, како ко.

Век од почетка Великог рата.

Нама разлог да га се сетимо.

Не и старом ратнику ког, и даље ослоњеног на пушку, не напушта. Јер зна – и оних шест буктиња на згради некадашњег начелства, придодатих у новом времену које га преселило, данас су сећање.

Овај век ће нам сигурно донети и нова.

Ако буде памети, не оваква.

И ту је овој причи крај, али...

Могао би бити и почетак.

Када смо последњи пут прочитали имена на споменику? Је-смо ли икада? Значе ли нам штогод?

Зашто чекати цео век?

Сеоба старој ратника

У центру вароши као у центру сећања

И оних шест буктиња које су га преселиле, данас су сећање

Групни портрет с дамама

*Из данашње ђерсијекџиве ђомало бајковџићо звучи ђодаџџак да је у Смедереву, не ђако давно, ђре сџоџиџнак ђодина у леџџџиковцу срџске ди-
насџије Обреновић било дворџана, дворских дама, краљевских кочиџа...
Ружа и Мица Орешковић, дворске даме срџске краљице Наџџалије Об-
реновић, биле су жиџџеџе овоџ двора.*

Пише: **Мр Снежана Цвеџковић**

Српска краљица Наталија Обреновић (Фиренца, 1859. – Париз, 1941.) оставила је дубок траг у дворској култури наше земље.

Удајом за тадашњег кнеза Милана Обреновића 1875. године и доласком у Србију, будући да је била врло образована, успоставила је нове односе на двору. Осим уређења дворских ентеријера, велику пажњу посветила је друштвеном животу, поселима и баловима.

У њеној пратњи биле су најугледније и најотменије даме, међу којима су посебно место и улогу имале Милица и Ружица, кћери пуковника Антонија Орешковића, које су и службено биле дворске даме краљице Наталије.

Ружица је уз краљицу била до краљичине смрти 1941. године.

Краљевски домен у Смедереву

Антоније Орешковић је заузимао врло угледан положај, још од кнеза Михаила Обреновића. Потекао је из породице граичарских официра, па је и сам школо-

ван на Војној академији у Винернојштату, коју је завршио 1846. године. Код њега се још тада зачела југословенска идеја коју је врло живо заговарао. Познанство са Вуком Караџићем у Бечу довело га је до кнеза Михаила Обреновића чији је био један од најоданијих сарадника. ступивши у српску војску, у Београду се оженио Драгом, кћерком Цветка Рајовића. Међутим, са краљем Миланом није имао потпуно разумевање, тако да је 1889. године пензионисан. Са друге стране, код краљице Наталије уживао је велико поверење, тако да је након Мајског преврата, у коме су убијени њен син, краљ Александар са својом супругом Драгињом, добио на поклон краљевски домен у Смедереву, виноград са вилом у коме су његови наследници живели све до краја Другог светског рата. Антоније и Драга имали су кћери Милицу и Ружицу, и синове Боровоја и Милана. Ружица – Ружа није имала своју породицу док је Милица – Мица била удата за Мишу, сина Косте Цукића. Њихова кћер Наталија такође ће бити дворска дама краљице Наталије.

И Бијариц и Смедерево

Убрзо након разлаза са краљем Миланом Обреновићем, краљица Наталија била је принуђена да напусти српски двор. Већ до 1893. године настанила се у Француској, у Бијарицу, на обали Атлантског океана у лепо и отмено опремљеној вили подобној за краљичине потребе. Са краљицом су биле и сестре Орешковић, Мица и Ружа. Сачуван је низ фотографија снимљен у Бијарицу у атељеу Гескен (Guesquin) на којима су, у елегантним и модерним тоалетама, краљица Наталија, Милица и Ружа Орешковић. После 1895. године краљица Наталија је са својим дворским дамама долазила у Београд, па тако и у смедеревски летњи двор.

„И на тим поселима у смедеревском вилнограду, пуним густих жбунова цвећа, зеленила и разних лиснатих дрвета, било је врло весело, јер се играло, ђаскало и шалило. За време паузе, био је отворен бифе, који је био богатији од краљичиног бифеа у Београду, а наличио је на богате народне гозбе,” романтичарски је записала Полексија Димитријевић-Стошић. Међутим, после 1897. године Наталија више није долазила у Србију. Након трагедије 29. маја 1903. године Наталија се повлачи из активног друштвеног живота, сели се у самостан Сен Дени у Паризу где у једном одвојеном павилјону живи до своје смрти 1941. године. После 1903. године Мица је напустила Србију и све до своје смрти живела у Паризу уз краљицу Наталију.

То није био ма ко

До последњег часа уз краљицу је остала и Мицина сестра Ружа Орешковић. Након краљичине смрти Ружа се враћа у Србију, и живи у смедеревској вили, некадашњем краљевском летњиковцу.

Белешку о сусрету и разговору са њом оставио нам је у својој рукописној оставштини Милан Јовановић Стојимировић. Он је посетио Ружу у фебруару 1943. године и забележио да је: „ ... Ружа Орешковић, остављала утисак; то није био ма ко; то је било једно врло отмено створење у дубокој црини, са крагном до браде, style 1914, са црним камашнама итд... Госпођица Орешковић говори отмено, али резервисано... Орешковићева има савршене зубе, девичански чисте; боре су на челу испод коже; руке нешто мало rosâtre; очи лепе, јасне и поштене. Њено држање је перфектно, њен манир tres disingue . Краљици Наталији се мора признати да је умела да бира les dames de compagnie.”

Ружа је живела до 1959. године, а почила у породичној гробници Орешковића на Новом гробљу у Београду, парцела 11/39.

У изузетно духовитој и надахнуто написаној причи **Смедеревске литије** Милана Јовановића Стојимировића, чија је радња смештена у 1914. годину читамо опис једне од сестара Орешковић: „С једног балкона нека стара дворкиња, у црини, гледа доле

Краљица Наџџалија Обреновић са некадашњом дворском ђраџњом и ђриџаџеџима, око 1940. ђ.

Ружа Орешковић, Бијариц, крај 19. века.

кроз лорњон. Ветар носи њену седу косу и она мисли о нечему што ми не знамо. Мало-мало, па она таре рупцем свој бледи нос."

Смедеревски журнал из 1921. године објавио је белешку о посети словенаких се-

Мица Орешковић Чукић, Бијариц, 1898. г.

љака Смедереву, који су између осталог били примљени и у некадашњем летњиковцу Обреновића, где су их угостили Орешковићи, „... са својом мајком и сестром, дамом Њ.В. Краљице Наталије”.

Групни портрет с дамама

На фотографијама које објављујемо у овом тексту, сестре Орешковић снимљене су у Бијарицу, углавном у атељеу фотографа Гескина, али и на обали Атлантског океана, као и у београдском атељеу краљевског дворског фотографа В. Даниловића. Посебно нам је драгоцен групни портрет дворских дама краљице Наталије објављен у новинама *Жена и свет*. Одеване су по моди свог времена, хаљине су елегантне, са струком како се то тада називало, од финих материјала. Неретко, у неким посебним приликама, одевале су и српску народну или грађанску ношњу. Фризуре су висока пунђа, са „баушом” или богатим шеширом. С друге стране била је то фризура са плетеницама и тепелуком у духу националне традиционалне културе. Накит је дискретан, али скупоцен.

Отмене и елегантне дворске даме краљице Наталије Обреновић, само су један од многобројних сведока прошлих епоха.

Објављене фотографије су власништво господина Ђорђа Савића, потомка Антонија Орешковића, из београдске породице Вељковић, и Музеја у Смедереву.

VILA JUGOVO

Beogradski put bb
065/ 45 20 270 069/ 28 64 079 026/ 647 271
www.vilajugovo.rs

Стрип је заносна уметност

Поједини стиприј-иризатори су, наравно, једно, а стиприј као целина, с иричком, нешто сасвим друго. Стиприј је уметности, девети, велика, заносна уметности.

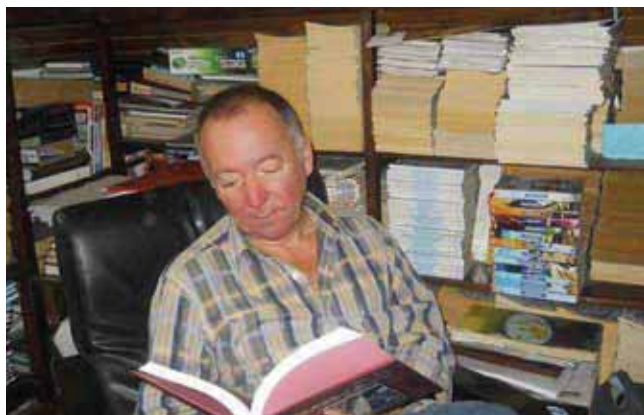
Стрип је, у ствари, читав универзум и један живот је мало да се он у потпуности спозна, рекао је један од највећих колекционара стрипова у Србији, Смедеревац Оливер Богдановић који у својој колекцији има више од 16.000 стрипова.

Важите за највећег колекционара стрипова у Србији. Скупљате их цео живот. Када сте их и зашто заволели?

Нисам сигуран да сам највећи колекционар у земљи, можда један од највећих. Својевремено је чувени, на жалост и покојни, Александар Поповић из Београда, иначе мој колега по образовању, па и више, јер је магистрирао на Грађевинском факултету у Београду, поседовао колекцију од преко 100.000 стрипова, заједно са писаним романима и другим ревијалним издањима и, наравно, безбројним дупликацијама којима је успешно трговао. Све остало је приближно тачно. Мислим на колекцију од преко 16.000 стрипова и да сам је скупљао целог живота, почев од пете године па до данас. То значи да сам давне 1963. године ушао у чаробни свет стрипа и заувек остао у њему. „Форумови“ легендарни „Цртани романи“, вестерн серијал са 365 издања, међу којима само два нису била из тог жанра, пресудно су утицали на моју фасцинацију стрипом у том заиста раном добу живота. Али, било је упоредо с њима и других великих наслова, као што су „Библиотека Лале“, „Никад робом“, „Зенит“, „Панорама“, „Кекец“, „Плави вјесник“, „Мики“, „Микијев алманах“, „Политикин забавник“, „Стрипотека“, и још пуно тога. Стрип продукција у шездесетим и седамдесетим годинама прошлог века била је богата колико и сам живот на просторима бивше Југославије. Цртеж је сасвим сигурно оно што ме је прво привукло стрипу јер сам вазда и сам нешто цртао, бојио, туширао... Међутим, када је о стрипу реч, прича – текстови у облачићима који су пратили те дивне слике – заиста је неодвојиви од визуелног доживљаја. Захваљујући управо тим слатким причама о Робину Худу, тројци мускетара, Реју Карсону, Ларигану, Карлу Викингу и мноштву других стрип јунака, а не смем ни да поменем Марвелове суперхероје којима се и данас професионално бавим, научио сам да читам у петој години живота. Због тога сам у основној школи имао доста проблема са срицањем и певањем онога што сам тада суверено читао и писао, и то на оба писма.

То је огромна колекција, имате ли посебну просторију у којој их чувате?

Јесте огромна колекција и чувам је у стану, и у кући ван града. Већ сам понешто издвојио из те колекције набрајајући вам поједине наслове дуговечних серијала који су трајали пет, десет па и више година. Легендарна „Стрипотека“ траје и данас, мада је имала вишегодишњи прекид у деведесетим, и, наравно, неоправдано потцењивани „Политикин забавник“ који је сам по себи право издавачко чудо ако се има у виду да датира од пре Другог светског рата. Иначе, радо се враћам управо „Цртаним романима“. Ових дана сам, вероватно по стоти пут, прочитао „Пут у сенку“, „Миран град“ и „Последњи воз из Ган Хила“, праве драгуље стрипа. Но, већ дванаест година се озбиљно бавим Марвеловим суперхеројским стриповима из шездесетих година. Наслови као што су „Осветници“, „Дердевил“, „Тор“, „Сребрни Летач“ и многи други и те како су познати и данашњој публици, али пре свега захваљујући филму који их је снажно популаризовао. Верујте ми на реч – стрипови су далеко бољи.

Стиприј је веома скуп хоби: Оливер Богдановић

Многи тврде да је стрип девета уметност, а постоје и они који се не слажу с тим. Који је Ваш став?

Веома сложено питање на које немам одговор. Моје дубоко, и утемељено, уверење је да стрип јесте уметност, а његови најбољи репрезенти представљају истинска уметничка дела у графичком и литерарном смислу. Интернет је препун маестралних илустрација цртача као што су Харолд Фостер, Рас Манинг, Џек Кирби, Џин Колан, Артур дел Кастиља, Жан Жиро, Воли Вуд, Хезус Бласко и многи други. Поједини стрип-призори су, наравно, једно, а стрип као целина, с причом, нешто сасвим друго. Да, стрип је уметност, девета, велика, заносна уметност.

Постоје разни жанрови стрипова. Које бисте издвојили из Ваше колекције?

Жанрови стрипа су прича за себе. Марвел досегао неслућене границе јер је обрадио све што је могло да се замисли – рат, вестерн, романсу, хумор, хорор, историју, научну и епску фантастику, авантуру, митологију, а пре свега сасвим нов жанр – суперхеројски. Издвајам, пре свега вестерн жанр, али не због Марвеловог рада на том пољу, који је, иначе, изванредан, већ због величанственог „Поручника Блудерија“ Жана Жироа, и писца Шарлијеа. Наравно, поменућу поново и Артура дел Кастиља и његовог „Ларигана“. Намерно користим име под којим су његове авантуре објављене у „Цртаним романима“, а не оригинално које ових дана истражујем на Интернету и које је, изгледа, Рандал. Писац Лариганових авантура је још једна легенда – Хектор Естерхелд. Био бих јако неправедан, ако уз омиљени вестерн жанр не истакнем и епску авантуру Принца Валијанта, коју је написао и нацртао маг стрипа Хал Фостер, Манинговог Тарзана, као и Херманова ремек-дела, Бернарда Принса, Команчу и Џеремају.

Верујем да у Вашој колекцији постоје и посебно вредни и ретки примерци стрипова...

Вредни и ретки примерци се данас, на жалост, свде на прве примерке серијала „Златна серија“ и „Лунов магнус стрип“ новосадског „Дневника“, који су објављени крајем шездесетих. У питању су авантуре Загора, Текса Вилера, Блека Стене, Кита Телера и још неких Бонелијевих ликова, мислим на чувену издавачку кућу стрипа „Серђо Бонели“ из Милана у Италији. Поједини примерци „Дневникових“ издања као што су „Насиље у Дарквуду“, „Благо Црвене планине“ или „Кућа ужаса“, достижу вредност од више десетина хиљада динара. Слично је и са првим примерцима „Алана Форда“. Остали серијали, чини се, нису издржали тест времена и њихова вредност на тржишту стрипа се своди на вредност дањашњих стрип-издања, па чак и мање од тога. Пре неколико година комплет „Стрипотеке“ са око 1000 издања продавао се по цени од око 2.000 евра. „Политикин забавник“ са око три хиљаде примерака нуђен је за око

1.500 евра. У свету је то сасвим другачије. Познато је да је први примерак „Супермена“ из 1938. године достигао цену од два милиона и двеста хиљада долара.

Које бисте домаће ауторе издвојили?

Само Андрију Мауровића, хрватског сликара и стрип-цртача. Апсолутни геније стрипа, заправо сликар стрипа. Погледајте његове колорне албуме „Бисер зла“ или „Чувај се сењске руке“ и биће вам све јасно. Иначе, нисам никад марио за нашим стрипом, па чак ни кад је постао мало озбиљнији. Другим речима, и не познајем га довољно да бих о њему могао да причам.

Ни савремени стрип уопште не пратим. „Стрипотекa“ нешто објављује, али ме то не импресионира. Ако су „Ратници с Акбара“ то што је данас савремени стрип, онда он не привлачи моју пажњу. Пратим једино три Бонелијева серијала – „Загора“, „Текса“ и „Дилана Дога“, и то искључиво са хрватског тржишта. Разлоге не бих да објашњавам јер би то стварно потрајало, прича је дуга скоро пола века.

Тржиште стрипова у бившој Југославији полако се обнавља. Радује ли вас то?

Не посебно. Оријентисан сам пре свега на упознавање Марвелове заоставштине стрипа која је толико обимна да ми одузима све слободно време. Ако вам кажем да већ две године преводим Марвелов хорор серијал „Дракулина гробница“, ремек-дело писца Марва Волфмена и цртача Џина Колана, онда је јасно шта ме данас у стрипу занимају проверене вредности које су промакле иначе препуном тржишту стрипа у шездесетим и седамдесетим годинама прошлог века.

Да ли и данас купујете стрипове?

Само Бонелијеве стрипове, Марвелове репринте и ексклузивне стрип-албуме који, опет, представљају ретроспективу чувених стрипова из прошлог века. То је веома скуп хоби.

Драјан Павловић

ALTO D.O.O.
AUTO DELOVI

UL. SRPSKIH SOVJETA 3
11300 SMEDEREVO
Tel.: 026/ 617 539; 617 833

NAŠE USLUGE

- Ugradnja i reparacija svih vrsta autostakala
- Ugradnja auspuha "VLAJKOVIĆ"
- Popravka havarijanih vozila
- Ugradnja reparaturne limarije
- Lakiranje i zaštićivanje
- Poliranje
- Šlep služba
- Distribucija Lavlje Kandže

Petrijevski put bb. (Jasenak)
11300 Smederevo
Tel: 026/715-575
Mob: 063/250-058
e-mail: renger@krstarica.com
rendzer@sohosistem.net
autorender@gmail.com

EM DIP PRO TEAM

ZAVARIVANJE **CNC SEČENJE** **SUDOVI POD PRITISKOM** **MAŠINSKA OBRADA** **BRVARSKЕ USLUGE**

„EM DIP PRO TEAM“ D.O.O. ■ ŠALINAČKA BB ■ 11300 SMEDEREVO ■ SRBIJA
Centrala: +381(0) 26/46 29 815 ■ Fax: +381(0)26 642-181
Email: office@emdipproteam.co.rs ■ Web adresa: www.emdipproteam.co.rs

Пола века загонетања

Смедерево је град који одвајкада раширених руку дочекује добронамернике ведрога духа, великог знања, бритке мисли и господства. Ваљда је према себи и својим квалитетима тајанственим нитима привлачио сродне душе, будуће становнике, па је тако почетком седамдесетих година прошлог века угостио Карла Вереба и задржао га, као што је и ред, јер, што ваља – чувај га!

Све изгледа једноставно

Карчи Карло Вереб, рођен је у Зрењанину, у коме је посвршавао школе које је хтео, а затим се, на почетку радног века, као машински инжењер обрео прво у Нишу у Електронској индустрији, а је онда 1972. године дошао у наш град, почео да се бави новинарским послом, постао стручњак за привредна питања у Радио Смедереву, основао породицу, одрадио остатак радног века и данас са другом негује унучад.

Све изгледа једноставно.

Али, иза овакве наизглед мирне породичне биографије крије се стваралачки вулкан пун разноврсности, у коме је енигматика доминантна категорија.

Карчи је особа са широком лезом интересовања, као што су то уосталом све енигмате. Објавио је око хиљаду афоризама. И њих и хумореске објављивао је у некада најпопуларнијој емисији Радио Београда „Весело вече“, на радио станицама Нови Сад, Сарајево, Титиград, Шабач и Крагујевац, као и у више дневних и породичних новина. Био је и један од коаутора емисије „Минимакс“ на Другом програму Радио Београда. Заступљен је у Антологији Ошишаног жега „Ко је ко у нашем хумору, сатири и карикатури“, у антологији смедеревских хумориста „Ружа на

Пола века енигматика: Карчи Вереб

Титанику“, и у Антологији југословенских афористичара. Заступљен је и у књизи „Јовановићи“ у издању Радио Београда.

Wereb, Карлос, Викинг...

Енигматиком је почео да се бави као средњошколац 1960. године, а први енигматски рад – укрштеницу – објавио је 1964. године у београдској „Енигми“. Од тада до данас објавио је више од три хиљаде енигматских радова. Саставља и ребусе, анаграме, испуњалке, скандинавке и индиректе, и друге врсте енигматских радова. Члан је Удружења енигмата „Вук Караџић“ и Енигматског клуба „Нова загонетка“ у којима даје значајан допринос у њиховом раду. Добитник је више енигматских признања, укључујући и Сребрне и Златне плакете за допринос енигматици, које

додељује Енигматски савез Србије. Радове је објављивао у Енигми, Еуреци, Марбу, Хупер енигматици, Иксу, Беоквизу и многим другим листовима. Користи псеудониме: Карло Вереб, Вереб, Карло, Карлос, Викинг и друге.

Доласком у Смедерево прикључио се групи, тада младих, а данас искусних енигмата, на челу са једним од бардова југословенске енигматике Николом Маленовићем, и као члан новоосноване Енигматске секције „Симон“ Енигматског клуба Београд својим радовима скренуо пажњу енигматске и шире јавности. Учесник је енигматских изложби које су седамдесетих година организоване у смедеревској Гимназији, што је била енигматска вест на нивоу тадашње Југославије, али је свој пуни допринос развоју и историји југословенске и српске енигматике дао у енигматским и неенигматским листовима који су објављивани широм земље.

Радио Београд по Карловој шеми

О себи и почецима свог енигматског рада каже:

„Упоредо са енигматиком, листајући литературу, сазнавао сам многе нове ствари из разних области. Писао сам скечеве за средњошколска позоришта, песме, афоризме, хумореске, радио драме... Сећам се да сам на конкурс Радио Београда добио трећу награду за предлог програма суботом пре подне, јер Други програм тада није радио суботом. Прву награду добио је Милован Илић, који је лансирао емисију „Минимакс“. Неки предлози из моје програмске шеме и данас су на програмима Радио Београда. Моји скечеви су, осим тога, објављени у књизи „Јовановићи“. То су приче о животу породице Јовановић из културне емисије Првог програма Радио Београда.

Ето, тако је то било. У енигматици сам и данас, када се навршава 50 година решавања и састављања разних енигматских радова, од којих ми је остала најдража класична укрштеница.“

Карло је изузетан човек. Пријатељ. Један од оних који увек имају лепу реч, човек из кога зрачи позитивна енергија и животни оптимизам. Планинар који поред планинских осваја врхове знања, живота и племенитости. Бриљантан новинар, писац и рецензент, истакнути српски енигмата без чијег имена не може више да се замисли ниједна књига о значајним Смедеревцима, човек који је уткао себе у наш град. И човек који још ствара и објављује.

Тихо и ненаметљиво.

Бриљантан новинар, писац и рецензент: Карло Вереб

Раде Јовановић

НАША ТВРЂАВА

Смедеревац сам дуже од пола века, рођен у овој вароши из које сам избивао на дуже само онда када су ме послали у војску. Током свих тих година стекао сам навику да мало-мало па свратим у Тврђаву. Често у њој пријатно изненади понешто од предака заостало.

Али, ова цртица није о томе.

Да је напишем, понукала су ме пријатна изненађења савременика – људи из Туристичке организације Смедерева који се о Тврђави старају.

Почели су већ од улаза таблом са пристојним подсећањем на пристојно понашање које приличи овом изузетном културном и историјском споменику, и заставама Србије и Града Смедерева које улазак у последњу српску средњовековну престоницу чине помало свечаним.

А када уђете, одмах ту, са леве стране, постављен је нови Туристичко-информативни центар са сувенирима у коме ће радознали гост, као што је ред, од љубазних домаћина добити све важне информације и о Тврђави и о свеукупној туристичкој понуди града. Нове дрвене ђубријере смишљено су уклопљене у амбијент. Сада ће нам бити лакше да Тврђаву сачувамо уредну и чисту, да нам ништа не засмета да у потпуности доживимо помало бајковит изглед који стварају нове жардињере и цветни аранжмани.

Довољно за почетак, а судимо ли само по овоме, биће још лепих изненађења у нашој Тврђави.

Људи – свака част!

С.М.

Turisticka organizacija
opštine Smederevo

PRODAJA I SERVIS

VANBRODSKIH MOTORA, MOTORNIH TESTERA, TRIMERA, KOSAČICA, ELEKTRIČNOG ALATA

Nescom
i n t e r n a t i o n a l

*Dugogodišnje iskustvo, kvalitet i pouzdanost.
To je naša garancija.*

Ul. 16. Oktobar 54 • 026/640 434, 619 710 • www.nescom.co.rs • office@nescom.co.rs

HONDA

Husqvarna

Partner

STANLEY

McCulloch

BOSCH

Trakka

CASTELGARDEN

DEWALT

Брана, ведро лика и светла образа

Уређује: Драјан Мрдаковић

У историјату развоја штампарске делатности у Смедереву, посебно место припада Штампарији Маринковић и њеном оснивачу Браниславу К. Маринковићу, који је од 1928. до 1948. године, са малим прекидима, успешно водио за то време модерну штампарију, бавећи се истовремено и издаваштвом.

Пише: Драјана Лазић

У фебруару месецу навршило се 50 година од смрти најпознатијег и најзначајнијег смедеревског типографа, који је с љубављу и ентузијазмом развијао штампарску делатност у нашем граду, упркос цензури, притисцима државних власти и материјалним тешкоћама.

Млади штампар

Бранислав К. Маринковић је рођен 12. априла 1887. године у Смедереву као пето дете Косте и Ане Маринковић. Основну школу завршио је у Смедереву, а графички занат у Београду. Стекао је звање словослагача. Био је активан у Дружини типографских радника Србије и Сарајевској графичкој организацији и члан „Младе Босне“, поред Недељка Чабриновића, графичког радника.

Као млад штампарски радник – словослагач у Штампарији Угреновић у Бањалуци, упознао је Петра Кочића и постао његов сарадник и пријатељ. Радећи на штампању Кочићевог листа **Отаџбина** прошао је кроз велика искушења. Лист је често забрањиван, а због слагања чланка **Барут мирише** Маринковић је осуђен на две године робије. Ухапшен је заједно са члановима управе **Отаџбине**. Иако су сарадници листа захтевали да Љуба Угреновић, власник штампарије, и штампарски радник Маринковић буду ослобођени јер њихова одговорност није предвиђена Законом о штампи, Маринковић је ипак предат Војном суду Аустроугарске за дело великоиздаје. Забележено је и Маринковићево јуначко држање на саслушању: „... млади штампар јуначки (се) одупро и није хтео одати 'свету тајну писца оптуженог чланка' како се то обично каже међу штампарцима из синдикалног радништва.“ Осуђен је на две године строгог затвора. Робију је одлежао у Будимпешти, најпре као обичан, а затим, на сопствени захтев, као политички затвореник, под тешким околностима.

Глас Подунавља

Изашавши из затвора, Брана је „ведро лика и светла образа“ засновао радни однос у штампарији **Време** у Београду и „дотерао до главног фактора“. Затим следе **Политика**, **Мали журнал** и Државна штампарија у Београду.

Власник штампарије у Смедереву у Улици краља Петра постао је у фебруару 1928. године. Убрзо је путем огласа у **Гласу Подунавља** затражио шегрта.

Оснивач Гласа Подунавља и одговорни уредник био је Тихомир Мирковић, а штампање листа поверено је Браниславу Маринковићу. Већ од броја 6 Маринковић постаје и власник листа. Потврда да је примио Уредништво листа Глас Подунавља и да за њега он сноси одговорност оверена је у Поглаварству среза подунавског 12. XII 1928. године. Маринковић је Глас Подунавља издавао без ичије материјалне помоћи. Због његове наклоњености опозицији, лист му је био често забрањиван. Глас Подунавља није објавио Прокламацију краља Александра и његову слику 13. јануара 1929. године, када је краљ увео диктатуру у Југославији. У свом листу Брана је објавио: „Шта нам носи Нова 1929. година, то мало њих знају, а и они што знају – не казују. Мудро ћуте. Ако објаве добро – примиће га као изненађење, ако објаве зло – примиће га као навику...“. Лист је ускоро забрањен. После 6. јануара 1929. штампао је неколико чланака које због цензуре није смела да објави београдска штампа. Уследио је прекид у излажењу до 1931.

Штампарски послови у једној или више боја

Управа Занатског еснафа у Београду издала је 30. 1. 1931. године **Мајсторско писмо** Браниславу К. Маринковићу, којим се потврђује да је он испунио законске услове и положио пред одређеном комисијом мајсторски испит из штампарског заната. Писмо му је издато као доказ о стручној спреми за мајстора, у смислу Закона о радњама, и заведено под бројем 535, а потписали су га чланови комисије, председник и секретар Еснафске управе.

Те године Маринковић поново почиње да штампа Глас Подунавља. Често је истицао да од издавања листа није имао материјалне користи, а то су касније потврђивали и његови најближи сарадници. Приходе је остваривао другим штампарским услугама. О томе сведоче и огласи у Гласу Подунавља: „Штампарија Маринковић израђује све штампарске послове у једној или више боја као: позивнице, посетнице, писма трговачка и банкарска, коверте, књи-

ге, брошуре, пуномоћје за неписмене, протоколе, објаве и остало ... Има увек готових формулара: рачун и признаница за државна надлештва, пријаве за активне и пензионисане службенике, дневник рада за основне школе и Списак обустава пензије пенз. Фонда код Хипотекарне банке.“

Маринковићу је 1940. године Начелство среза Подунавског, на основу овлашћења, одобрило отварање радње са канцеларијским материјалом.

Ратне године

Штампарија Маринковић налазила се у Улици краља Петра до 5. јуна 1941, када се догодила експлозија муниције у Смедеревској тврђави. Зграда у којој се штампарија налазила знатно је оштећена. Маринковићева супруга Косара поднела је 10. јула 1941. године молбу Комесаријату за обнову Смедерева да јој се изда дозвола за зидање нове зграде за смештај штампарске радионице у Улици Проте Матеје. На основу Уредбе о изванредним овлашћењима за обнову Смедерева, изванредни комесар издао је грађевинску дозволу Косари Маринковић.

Део машина које нису оштећене пренете су у Улицу Проте Матеје бр. 1а. С обзиром на то да је био једини штампар у граду, Маринковић је морао одговорити потребама јавних установа у Смедереву у штампању њихових поруџбина. У фонду Архива Смедерево сачувана је признаница о исплати одређене своте новца Штампарији Маринковић у септембру 1941. за „израђени штампарски посао“, коју је потписао изванредни комесар.

Штампарија је радила, са извесним прекидима, и за време Другог светског рата, а наставља да ради и после рата.

Трговинска комора у Београду издала је Браниславу Маринковићу 27. априла 1945. године Потврду о регистрању радње канцеларијског материјала, а већ 5. јуна 1945. у Занатској комори у Београду регистрована је и штампарска радња. Из тог периода сачувано је само неколико публикација и један летак из 1946. г., којим се Управа Српске православне цркве не општине обраћа православним породицама града Смедерева с молбом да јој помогну својим добровољним прилогом, с обзиром на то да је „црква остављена сама себи, лишена скоро свих прихода и налази се у скоро безизлазној ситуацији“.

По природи слободуман

Маринковићевим најближим сарадницима говорили су да је Брана увек био у опозицији. Био је члан Удружења новинара и учествовао у раду Радничко-типографског певачког друштва „Јединство“ као члан Дилетантске групе. Био је кандидат за већ-

Власник штампарије у Смедереву у Улици краља Пејтра Њосијао је у фебруару 1928. године

ника Занатске коморе у Београду 1936. године, за срезове Подунавски, Орашки и Грочански. По природи слободуман, славио је 1. мај са својим радницима.

Штампарија Маринковић најпознатија је по издавању и штампању листа Глас Подунавља, који је деценијама навођен као једина серијска публикација коју је Бранислав Маринковић штампао. Поред појединих бројева **Весника прегледача кола**, у Маринковићевом графичком предузећу штампани и листови **Истина** (1938), **Збораш** (1939) и **Видовдан** (1944).

Уз велики број штампаних монографских публикација у периоду од 1928. до 1947. године, Маринковић се окушао и у улози издавача. У издању Гласа Подунавља штампана је 1933. године публикација **Јасенак или Вилинско игралиште** Ивка Ил. Ђурића, а приход од ове књижице био је намењен подизању најпре капеле, а затим и цркве Јасенак. Иначе, Глас Подунавља редовно је објављивао све што је Ивко Ил. Ђурић, угледни службеник из Смедерева и велики заљубљеник у Јасенак, писао о томе, те и тако допринио да се ово важно дело успешно почне и доврши. Један од приложника за подизање ове цркве био је штампар Бранислав К. Маринковић.

Маринковић 1939. године покреће Библиотеку „Глас Подунавља“. Најпре је штампар рад Слободана Ибровског **Слобода штампе и новинари**, а потом **Говор Милана Рајаковића, индустријалца и банског већника, на седници Банског већа у Новом Саду, 23. фебруара 1939. године**.

Конфискација

Штампарија Маринковић радила је до 28. 4. 1948. године, када је конфискована.

Судећи према Комисијском записнику, тог дана Бранислав Маринковић је предао комплетан инвентар и штампарски материјал. Потпуно исправна машина за штампање са електричним погоном (шнел-преса), ручна штампарска преса „Бостон“, ручна машина за сечење хартије, матрице за ливење ваљка и други делови опреме (укупно 104) предати су комисији. Ова опрема постала је саставни део новоотворене Градске штампарије, у којој је Брана радио до 1963. године, када је пензионисан. Са Браном су у Штампарији радили и његови ученици, нова генерација штампарских радника коју је он обучао.

Бранислав Маринковић је у браку са Косаром имао троје деце: Босиљку, Загорку и Владимира. После Бранине смрти 1. фебруара 1964. године, његова ћерка Загорка Бојанић сачувала је документацију Штампарије Маринковић (потврде, овлашћења, уверења), Деловодник штампарије, клише и Књигу претплатника Гласа Подунавља, фотографије... Данас ова грађа припада Миомиру Бојанићу, Загоркином сину.

Слике негдашње вароши

Деловодник Штампарије Маринковић вођен је од 1. јануара 1929. године. Педантно су бележени подаци о примању и издавању поруџбина и материјала. Ипак, странице Браниног деловодника нису само белешке о пословању штампарије, оне оживљавају слике негдашње вароши и људи различитих професија које је спајала сарадња са Браниславом Маринковићем. Деловодник садржи и драгоцене податке о трговини, занатству, угоститељству тог времена.

Међу наручиоцима штампарских услуга били су и смедеревски књижари Бранковић и Митрашиновић, Персида Ристић, Александар Пандуровић и Светислав Милојевић. На њихов захтев Маринковић је штампао визит-карте, рачуне, етикете, књиге дневних прихода и расхода, коверте... Штампарија Маринковић бавила се и штампањем јеловника и позивница за потребе смедеревских ресторана „Слога“, „Велика Србија“, „Солунац“ и хотела „Нинић“ и „Гранд“.

На основу Деловодника сазнајемо да су далеке 1929. године Смедеревци могли да уживају у позоришним представама Коштана, Зона Замфорова, Живи леш. Смедеревски биоскопи „Зелени венац“, Гранд биоскоп „Солунац“ и Биоскоп „Нинић“ покушавали су плакатима да привуку публику, а Глас Подунавља редовно је у огласној рубрици обавештавао грађане о филмским пројекцијама. Забаве су у то време приређивали Народна књижница Вучак, Основна школа, Подунавска задруга...

Наручиоци штампарских услуга били су и Првостепени суд, Државна радионица, Виноградарска задруга, Обласна болница, Подунавска окружна задруга, Управа Гимназије, Соколско друштво, Народни универзитет, Коло српских сестара... Деловодник нам открива да је Бранислав Маринковић сарађивао и са великим бројем смедеревских занатлија – обућарима, снајдерима, опанчарима, кројачима, стаклоресцима.

Уписани су и трошкови штампања листова Глас Подунавља и Весник прегледача кола.

HOMEnterijer, PRIJATELJ VAŠEG DOMA

Ukoliko želite da opremite ili renovirate stambeni prostor mi smo pravo mesto za Vas. Nudimo vam širok asortiman usluga po svetskim standardima i omogućavamo da izgradite mesto za život o kakvom ste sanjali. Bavimo se projektovanjem i dizajnom nameštaja po meri, kako pojedinačnih komada, tako i kompletnog enterijera.

Izrada se odvija u nekoliko faza: nakon što nas kontaktirate, naš tim stručnjaka izlazi na teren i uzima mere za izradu 3D projekta koji vam omogućava potpunu sliku vašeg budućeg doma, tako ništa ne prepuštamo mašti.

Zapamtite da je vaš dom odraz vašeg ukusa! Sve što je potrebno jeste da zamislite a ostalo prepustite nama. Sa bogatim domaćim i internacionalnim iskustvom, tu smo da Vas saslušamo, posavetujemo i realizujemo Vaš projekat na najbolji mogući način.

Šalinačka 40, 11300 Smederevo • +381 63 359 236 +381 26 672 340 • e-mail: homenterijer@gmail.com
www.namestajpomeri.net

*30 година златарске традиције
за вечност Ваших успомена*

Vujošević
КУЋА ЗЛАТА И САТОВА

Кнез Михајлова 1-3, Смедерево, тел. 026/613-902
www.vujosevic.rs

INTER-MEHIKA d.o.o. Smederevo

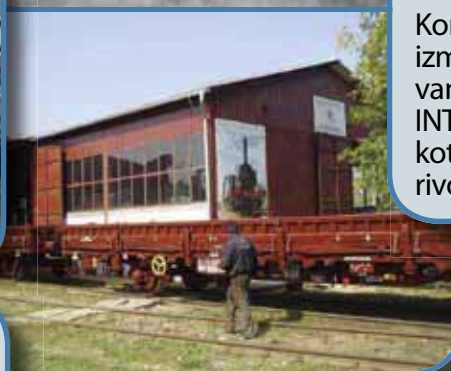
Šalinačka bb; 11300 Smederevo, Srbija;
tel. +381264631697; +381264623519;
fax. +381264629665
inter@inter-mehanika.com
www.inter-mehanika.com

- Industrijska i carinska zona Smederevo – vlasništvo
- Lokacija Stara Železara – remontni pogon za vagone (posebna pogodnost je položaj uz Dunav – 400m dunavske obale pripada parceli, vlasništvo)
- Industrijski pogon u Skorenovcu kod Kovina za mašinsku obradu i bravarsko zavarivačke radove.

ŽELEZNIČKI PROGRAM:

Redovno i vanredno održavanje teretnih vagona svih vrsta • Rekonstrukcija i modifikacija teretnih vagona • Održavanje, popravka, rekonstrukcija i izrada delova za sve tipove kočioni sistema koji se upotrebljavaju na železničkim vozilima • Održavanje, popravka, izrada delova i ispitivanje zaporne armature za vagon-cisterne • Izrada pomoćnih postrojenja i uređaja za železnicu (lokomotivatori za vuču železničkih vozila, vretenaste stubne dizalice za podizanje železničkih vozila, alat i pribor za mehanizovano održavanje šina,...).

TERMO-ENERGETSKA I PROCESNA OPREMA

Konstrukcija, izrada i ispitivanje toplotnih izmenjivača • Konstrukcija, izrada i ispitivanje rezervoara • Standardni proizvodi INTER-MEHIKE, kao što su toplovodni kotlovi za centralno grejanje na čvrsto gorivo i na bio-masu.

RUDARSKO-METALURŠKA OPREMA

Vibro-sita • Kompenzatori • Elevatori • Transportni sistemi sa rolnama • Odmotači i namotači koturova • Sve vrste metalnih konstrukcija • Građevinske konstrukcije • Brodogradnja • Sportska oprema za dečja igrališta i parkove • Poljoprivredna mehanizacija...

ПРОДАЈА И СЕРВИС "КОСАЧ СД"

16. Октобра 63, Смедерево • 026/621-534 • 065/231-53-41

www.kosac-sd.rs • kosacsmederevo@gmail.com

12 ГОДИНА РАДА
ЗА РЕНОМИРАНУ **STIHL** КОМПАНИЈУ
ОВЛАШЋЕНИ СЕРВИСЕР
STIHL И **VIKING** ПРОИЗВОДА

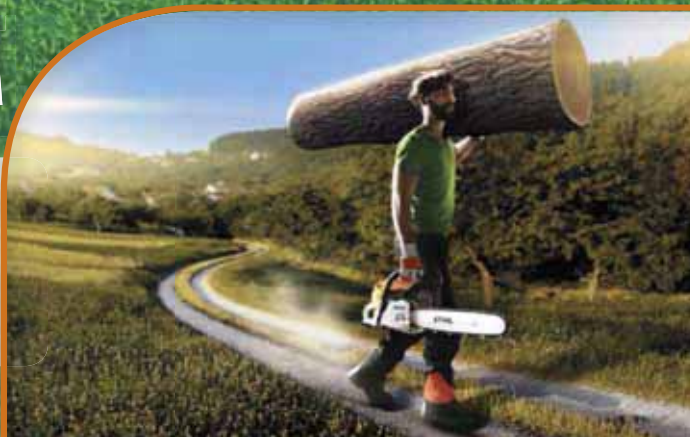
STIHL СРБИЈА
ЈЕ 33-ЋЕ ПРЕДСТАВНИСТВО У СВЕТУ,
ПРВО КОЈЕ СЕ ОТВОРИЛО У ЦЕЛОМ
РЕГИОНУ

БЛИЖИ НЕГО ИКАД

ПРОМОЦИЈА АКЦИЈЕ НА МАНИФЕСТАЦИЈИ
СМЕДЕРЕВСКА ЈЕСЕН 2014. ПОСЕТИТЕ НАС

ЈЕСЕЊА АКЦИЈА
15.08.-30.10.2014.

Моторне тестере, Електрична тестера, Моторне косе и
моторни тримери, Електрични уситњивач, Бензински
уситњивач, Бензински дувачи, Бензинска прскалица,
Усисивач, поклони и још много тога!
Акција пакет, уље стихл ланац стихл водилица/мац
стихл са попустом у односу на период ван акције +
поклон ланцол!

SISTEM GRAĐEVINSKE LIMARIJE

POŠTOVANE KOLEGE LIMARI,
OVE SEZONE MOŽEMO VAM PONUDITI KOMPLETAN
ASORTIMAN ZA GRAĐEVINSKU LIMARIJU OD
POCINKOVANOG, PLASTIFICIRANOG I
ALUMINIJUMSKOG LIMA.

SASTAVNI DEO NAŠE USLUGE ČINI SEČENJE I
SAVIJANJE PO VAŠEM ZAHTEVU

**MOŽEMO VAM PONUDITI VANSTANDARDNE,
OKRUGLE I ČETVRTASTE ELEMENTE.**

PUTEM **SMS** PORUKA
OBAVEŠTAVAĆEMO
VAS O AKCIJAMA
SNIŽENJA CENA

ŠALINAČKA BB, SMEDEREVO

Tel./Faks: 026 617 816

Tel.: 063 837 3240

**BUL. OSLOBOĐENJA 56,
BEOGRAD**

Tel. 011 398 7678

062 211 943

Dental ORTO

CENTAR ZA SNIMANJE ZUBA

RADNO VREME:
9-17h
subotom 10-14h

T.C. VELUR, lokal 34. Smederevo
Tel: 026 | 672 ▪ 505; 065 | 26 ▪ 72 505
e-mail: dentalruzic@gmail.com

ФОТОКОПИР ЦЕНТАР АТРИЈУМ

копирање, плотовање, сечење и паковање
дигитална штампа A4, A3
пластифицирање ID, A4, A3
коричење спиралом и тврдим повезом

примање материјала путем e-maila
фотокопирање документа са чипом
снимање материјала на CD и DVD
припрема штампе и израда визит карти

НОВО У ПОНУДИ СИТО ШТАМПА НА МАЈИЦАМА!

За копију бољу од оригинала

Тц "Данубиус" лок. 42

026 / 4631-490

atrijum@open.telekom.rs

www.atrijum.net
Atrijum Fotokopirnica

Омладинска бр. 2

026 / 619-911

atrijumsd@open.telekom.rs

ДОБРИЋ

СМЕДЕРЕВО

ГОДИНА РАДА И ИСКУСТВА
20

1993-2013

Могућност
одложеног
плаћања чековима и
кредитним картицама
на 6 месечних рата
Banka Intesa

Акцијска
продаја зидних
и подних плочица
Керамика
Кањижа

Продаја
специјализованог
канализационог и
водоводног
материјала и опреме
за купатила

ЗАСТУПНИК
kolpa • san[®]
www.kolpa.si

Давидовићева бб • 026 463 10 63, 064 142 86 10

Обилазница пута Колари-Петријево • +381 26 660 404 • 11300 Смедерево

Јован Дучић БЛАГО ЦАРА РАДОВАНА

Пишући о срећи, о љубави, о жени, о пријатељству, о младости и старости, о песницима, херојима, краљевима и пророцима, Дучић је писао о сваком људском бићу које је постојало и постоји у овом неизмерно дубоком и широком Свету.

„Сви људи знају да има у животу још увек једно закопано благо за сваког од њих. (...) Једни копају у пољу и у шуми; други у идеји, у идеалу, у химери; трећи у интриги и у злочину. Сви траже и вапе за царем тог вечног неспокојства и вечног трагања.”

Врло често, човек залута у сопственом животу. Крене једним путем, убеђен да је једини прави, сигуран да су сви знакови истинити, да су сви људи које сусреће добронамерни, и да као и он, имају само један циљ – да буду срећни, апсолутни владари своје судбине. Међутим, само један погрешан, ненамеран, готово неприметан корак, каменчић на путу, згажени цвет, уплашена животиња, мусаво дете, жена у припијеној хаљини, згурени старац, сунчев зрак и трн у пети, довољни су да се судбина, нескривена, слатко, прохотом смеје.

„Права срећа човека биће ако постигне своје ослобођење од других људи; а ослободити се, то је најпре одвојити своју судбину од пресије туђих примера, дајући свом животу печат своје сопствене природе и својих укуса.”

У спознаји, да није све као што изгледа, да није све црно и бело, да се срећа и несрећа напореда смењују, да нисмо властници, већ само корисници живота, сви ми имамо шансу да пронађемо своје сопствено благо. Свако од нас има дара да остави јединствени траг.

„Има људи који целог живота не рекну ни једну глупост, али их ураде хиљаду; а има људи који све што рекну, празно је, а све што ураде, мудро је. Човек лењ воли да говори, а човек од акције воли да ћути, и не даје речима никакву цену. (...) Велике снаге су ћутљиве у човеку. „

Пронађите своје благо. Оно није нигде другде, него у вама самима. Вешто копајући у себи, пронаћи ћете га или у мозгу, или у души, или у срцу. Свакако, оно је само ваше!

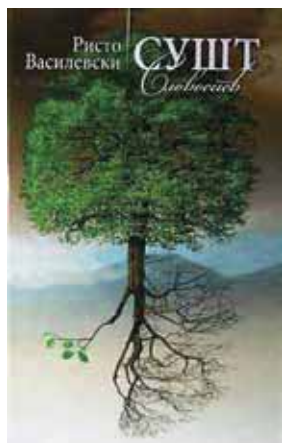
Ристо Василевски СУШТ

„Сушт” је величанствена поема, словоспев, о свим словима азбуке. Прва песма је „(О)да гласу”, а последња је песма „Тачка”. Своју песму има сваки глас, свако слово. Кроз необичност идеје, слова као да постају жива, играјући у колу речи, непрестано.

„Глас је Магија / која је подстакла Реч / и послужила Богу / да објасни Себе, / Природу коју је створио. / Чувши себе, / пробудио се Слук и Дук, / осмислио Говор, / дуго чезнуо да се претвори у Знак / који се може огледати / у било ком огледалу, / ма ког Писма и Језика.”

Стварајући речи, реченице, дајући значења, слова имају велику моћ. Могу да утеше, могу да униште. Удружена, могу бити најлепше, најумилније изречена, а наспрот, могу да увреду, понизе, смртно повреду. Међутим, сва она су Живот.

Ж
„Именује живот, / жито за хлеб насушени, / житија, живописе, животописе... / И жал, жеђ, жудњу, / жртвовање на жртвенику

време-на / без којег нико жив не може. / (...) Нејаког живића / претвоти у жреца, удели му жезло / и као жижак / светли испред њега, / стављајући жиг / на његово жиће, / као на своје власти-то. / И све

то сматра животом, / за којим неизмерно жуди.”

Спајајући се међусобно, повезујући се на очекиване или чудне начине, поигравајући се са нашим осећањима, сновима, жељама, страховима, слова нас откривају, али и скривају. Без имало бојазни, храбра су да кажу шта мислимо, спремна да постану наше убојито оружје истине, или слатки нектар љубави.

Љ
„Слово љубави. / (Не)љубазно, (не)људовно. / Служи заљубљеним / да себе надахну љепотом, / или, чим се љутну, / љубопитство окрену на другу страну, / пређу праг њеног наличја, / умах постану посесивни / љути таоци љубоморе, / од љубави на праве љуштуре.”

Стварајући слике у нашем уму, слова говоре, ћуте, певају, плешу, трче, застају, воле и мрзе, чувају и одају Тајне. Стрпљива су и надмена, свуда се удене, умножавају се и осипају, бришу се и поново рађају. Нераскидиво повезана са нашим Бићем. И, тачка.

„Мања од мрве / већа је од планете.”

Исидора Бјелица НЕПРИСТОЈНА ПИСМА МУШКАРЦИМА

Почев од кратких писама немирном панкеру, писма шахисти, преко пет миришљавих порука мафијашу, писама у боји, последње писмо написано је непознатом обожаваоцу. Љубави је дозвољено да буде каква она хоће: панкерска, мафијашка, шпијунска, тореадорска, монашка, скривена, тајна, лупана у сва звона, раскалшна, чедна.

„Још увек велико, велико Сунце. Гледам га и мислим о луку који се прави између мог и твог погледа и Сунца. Дугачак, танак, као покрет бичем, лук. И од лука ме хвата милина. Преплави ме као кад се полијеш млаким енглеским чајем. Милина увек заврши у једној тачки и нестане као и узбуђење.”

Шетајући по немирном тлу љубави, у сваком од писама, ма како она била кратка или дуга, осмехује се убеђеност, да свака има смисао, своје зашто и зато, да је свака подједнако страсна колико и млада, црвена колико и плава, разорна колико и нежна, дубокоумна колико и неразумна, стварна колико и измишљена.

„Опет ме је страх снова. Овде су ми снови појачани, дубљи, обојени, стварнији него дани у којима само мислим на тебе и пишем. Плашим се да ће те ноћашњи сан изоставити; попуниће те нечим глупим или страшним.”

Писма, пре маштовита него непристојна, различита, а опет тако слична, јер су повезана свим минутима у којима су писана, говоре поучним реченицама о љубави која је радосна и чиста, али је човек, нажа-

лост, толико често испрља и обезвреди. Бог нам је у љубави дао крила, не да постанемо анђели, него да схватимо сву њену слободу коју нам великодушно пружа.

„Доручак на трави? Зашто да не,

само наћи неку лепу траву и понеси врео чај и вецвуд тањире...”

Ако љубав чучи у вама, и ви некога волите, онда је несумњиво право време да и ви напишете једно „непристојно” писмо.

Прейоручје: Сања Ж. Недељковић

Живот је чудна ствар

Рођен је 1958. године у Липама. У основној школи „Бранко Радичевић“ на Папазовцу стекао је прво образовање, најбољег друга Драгана Мартића, и данас драгу успомену на разредну, професорку Ружицу Ђурашковић. Потом се уписао у тадашњи Образовни центар „Милентије Поповић“, изучио занат и добио диплому погонског електричара за аутоматику. Волео је падобранство, али му се жеља да се њиме бави није испунила. Зато је своје слободно време посветио пецању. А ову причу Вељко Момировић нам је послао из далеке Москве.

За девојке нисам имао времена...

... али ми је живот касније постао мало шарен. Први брак ми је подарио двојицу синова, старијег Горана и млађег Милоша. Горан ме је обрадовао и унуцима, Владом и Димитријем. А онда нас је живот расуо, свако је отишао на своју страну и понешто ради... Ја сам се по завршетку школе запослио у Фаграму, па отишао у армију, вратио се и радио још две-три године и одлучио да бољи живот потражим у Француској. У њој сам провео годину дана, можда који месец мање... Нешто ме је вуко назад, у Србију. Вратио сам се деведесет прве и затекао – рат. Ратник ми није било занимање већ обавеза, бар сам тако мислио. Али, ни данас не знам за шта и за кога сам ишао у тај рат... По повратку сам радио мало и у смедеревској „Застави“, и онда сам 1993. одлучио да поново одем у бели свет. Изабрао сам Москву! Све оно до тада било је преживљавање, а ја сам хтео да живим, да зарадим нешто пара и направим нешто од живота. И сад кад погледам, нешто сам и урадио. Не све што сам планирао, али не могу да се жалим... Ма, живот је чудна ствар...

У почетку је било тешко...

... живети далеко од куће. Ипак, са годинама се човек на све навикне. Мени је помогла Марина, друга супруга са којом овде живим. И могу рећи да сам задовољан. Москва је скуп град, а и огроман. И територијално и по броју становника. Стварно је огромна и јединствена. У њој нема ничега што би ме подсетило на Смедерево. Улице су широке, зграде високе... Смедерево би, у односу на њу, и по величини и по броју становника могло бити село... Једино што их чини сличним је река. Смедерево има Дунав а Москва – Москву, реку по којој је град добио име... Ипак, слагао бих када бих рекао да носталгије нема. Недостају ми моји ближњи, мајка, сестра, деца и унучи... Због њих бих се вратио... А опет, понекад ми се и не долази кући, у Србију... Не бих волео да ме неко погрешно разуме. Једноставно, тешко ми је када видим колико је све запуштено и упропаштено. Чини ми се, како је једна девојчица лепо рекла, да

„Горан ме је обрадовао и унуцима, Владом и Димитријем...”

данашње владе не могу ни да окреци оно што је у Титово време изграђено... Ето, због тога ми је много криво.

Не знам шта у Москви волим...

... мисли, тешко ми је да нешто издвојим... Све је лепо, има много тога да се види. Она је вековима била престоница Руског царства, после и Совјетског савеза, свако време је оставило у њој много тога чему се људи диве. Али оно што ме истински задивљује, јер – ја сам само обичан човек, мајстор – градски превоз је беспрекоран. Метро, аутобус, тролејбус, трамвај, све то пролази на свака два-три минута па бирај шта ти одговара. И то у граду од једанаест и по милиона становника! А Московљани су, па... Људи као и сви људи. Има добрих, а има и лоших... Као свуда у свету. С друге стране, сама Москва има све што је човеку потребно за један нормалан, леп живот. Очигледно и има способне људе који умеју да воде тако велики град и да организују живот у њему... Такве бих људе волео и у Србији, и у Смедереву.

Овде се живи убрзано...

... срећете много људи али углавном нико никог не познаје. Што је и нормално јер је Москва стварно велики град, па се човек понекад осети баш усамљено. Додуше, мени та усамљеност често прија јер могу да се посветим мом старом чо-

бију – пецању. Омиљено место ми је језеро у близини Москве. Вода је чиста, природа пелепа, и може да се пеца током целе године... А ко воли гужву, овај град нуди много занимљивих места: Црвени трг, Кремљ, Лењинов маузолеј, музеји... Ја, на пример, сваког свог госта обавезно одведем у Музеј Бородинске битке. И обавезно треба видети станицу московског метроа која се зове Комсомолскаја. Она, што кажу, личи на огромну плесну дворану. То је нешто величанствено!

Радим у компанији Compytrols...

... њено седиште је у Америци, а овде је представништво за Европу и Азију. Ја сам бригадир на објекту са тридесетак људи разних националности и главним инжењером који је мени шеф. Бавимо се комплетном аутоматизацијом објеката – видео камере, аутоматика, вентилације, контрола приступа, пожарна сигнализација... И овде, ето, живим од свог заната, а планирам и пензију да дочекам као електричар. А после...? Видећемо... Волео бих да остатак живота проведем у кућици на неком језеру, далеко од гужве и града. Волео бих неко такво мирно место где могу да чујем унуке како галаме. Можда и парауничиће, што да не!

Др Декси

Колико сте се пута, другари, упитали шта је то финоћа? Јер, неко може само да се прави да је фин, а устави није. Јаћу вам сада испричати три приче о финоћи. Можда вам неће одмах личити да су о финоћи, али – јесу.

Био једном један Дарко кога су звали Даркић, па ћу га тако и ја звати у овој причи. Елем, једног дана дође Даркић у моју ординацију. Куц, куц! Даааа! – рекох ја, и он уђе. И седе. Шта није у реду, питам, а он каже: „Ништа! У ствари... све је у реду!” Па, зашто си дошао, питам опет ја, али опрезно, да га не увредим, а он каже: „Онако, да мало поседимо”. Желиш ли о нечему да причамо, питам опет ја, а он ће: „Ма, не...! Само мало да седимо и ћутимо!” Добро, рекох, и заћутах. Седели смо тако, и ћутали добрих петнаест минута, када Даркић одједном устаде: „Е, па, докторе, ја бих да идем! Много Вам хвала на овом ћутању. Мени, тако, понекад дође да ћутим, али не сам, него са неким, да чутим у друштву. Знате, само са другарима можете да ћутите и да вам буде лепо. А ако то можете, онда можете све. И будите сигурни да је онај другар који уме са вама да ћути – прави другар који ће Вам увек притећи у помоћ, као што сте ви мени... Баш сте хумани! Хвала Вам још једном, и довиђења.” То рече и – оде...! Признајем, помало сам био збуњен, али кад сам размислио, схватио сам да је у праву: Само са правим другаром може да се ћути и да вам буде лепо! Због тога сам написао овај рецепт, ако некоме од вас затреба, а немате с ким другарски да ћутите.

*Није лако стално неком'
помагати у невољи,
али кад год то учиниш -
тад си човек мало бољи!
Није лако, ал' је лепо!
Буди део те дивоте!
Хуман човек злата вреди!
Направљен је од доброте!*

Био једном је и један Ненад кога су сви звали Неша. Што је он био фиинин...! Када се неко дете, на пример, оклизне на леду и падне, друга деца му се смеју јер некако и испадне смешно када се оклизнеш и паднеш, само Неша притрчи да му помогне да устане. Или, ако неко баш не уме на физичком да направи колут, друга деца му се смеју јер некако то и испадне смешно када не умеш да направиш обичан колут, само се Неша не смеје већ му приђе и помогне, придржи га или шта већ треба. Онда, на пример, ако нека бака чека на semaфору да пређе улицу, када се упали зелено сва деца одмах претрче, неки претрче и још док је црвено, само Неша приђе баки, упита је може ли сама или ако треба да јој помогне... Неки непоправљиво лоши дечаци су се ругали Неши због тога, али он није одустајао од своје финоће јер је био непокварљиво фин дечак. Он је помагао чак и онима који су му се ругали, толико је био фин, па је његова финоћа мало по мало прелазила и на њих тако да и они, временом, више нису били непроправљиво лоши. Е, у част том Ненаду званом Неша ја сам смислио овај рецепт и радо га препишем свим дечама:

otvoreno

Dr
Dexy

*За доброту и финоћу
тренутак користи сваки!
Улицу да пређе, можеш
да помогнеш некој баки.
То је лако, а и лепо!
Буди део те дивоте!
Хуман човек злата вреди!
Направљен је од доброте!*

Није само Ненад звани Неша фино дете које познајем. Он је био најфиније дете међу дечама, али једна Верица звана Беки била је најфиније дете међу девојчицама, а по финоћи и лепом васпитању била је иста као и Неша. На пример, ако неко дете испрска ауто, друга деца му се смеју јер некако и испадне смешно када те испрска ауто, само Веки притрчи да му помогне да се очисти. Или, ако неко баш не уме на физичком да направи стој на рукама, друга деца му се смеју јер некако то и испадне смешно када не умеш да направиш обичан стој на рукама, само се Веки не смеје већ му приђе и помогне, придржи га или шта већ треба. Онда, на пример, ако неком деки ветар однесе шешир, друга деца се смеју и вичу а само Веки потрчи да ухвати дедин шешир и врати му га... Нека непоправљиво лоша деца су се ругали Верици због тога, али она није одустала од своје финоће јер је била непокварљиво фина девојчица. Она је помагала чак и онима који су јој се ругали, толико је била фина, па је њена финоћа мало по мало прелазила и на њих тако да и они, временом, више нису били непроправљиво лоши. Е, у част тој Верици званој Беки ја сам смислио овај рецепт и радо га препишем свим девојчицама:

*Када неко помоћ тражи,
њему ваља и помоћи!
Буди прва у доброти
и шампион у финоћи!
То је лако, а и лепо!
Буди део те дивоте!
Хуман човек злата вреди!
Направљен је од доброте!*

Ето! То су биле те приче, па ви видите... Мислим, можда у њима постоји нешто што вам може некада користити, на пример да препознате ко је стварно фин као што сте ви. Ако од тога не буде ништа – надам се да су вам биле бар занимљиве.

До наредног читања - ћао!

Ваш доктор Декси

Окружење за осећај радости

*Родитељство је најодговорније за-
нимање! Учиниће животи радосним
и занимљивим и деци и себи. Ви то
можете. Створиће окружење за
осећај радости.*

Пише: Слободанка Радосављевић

Почните јутро осмехом упућен детету

Позовите га да заједно припремате
доручак, средите собу и идите у куповину,
али после јутарњег личног сређивања.
Имајте стрпљења за многа питања:

- Зашто морам да доручкујем?
- Зашто сам да сређујем собу?
- Где су моје чарапе...?

Будите срећни што ваше дете има
питања, и вешти да дате и избегнете
одговор ако за то има потребе. Не
попуштајте у захтевима, јер ако дете
осети да може да добије оно што хоће
изнуђивањем, открило је вашу слабост.

Будите доследни.

Дете треба укључивати у свакодневне, животне активности

Набавите мале алатке за обраду
баште и заједно окопавајте, садите,
заливајте цвеће и друге биљке...

Направите заједно играчке од
природног материјала:

- Засеците дрво, направите пањ да
дете стабилно седи на њему
- Направите шутиле и ходајте заједно

– Исеците младе гране и направите
скровито место за игру везујући горњи
део пружа прутем, а доњи размакните

– Ходајте заједно по деблу (стаблу)
боси

– Помозите да мајка и дете направе
разбој за ткање и уплићите траву, цвеће,
лишће, конач...

– Прескачите заједно конопач (вијачу)

– Смејте се гласно!

– Сакупљајте орахе, шишарке,
кестење и уз додатак чачкалица, дрваца
и мало лепка направите вашем детету
оригиналну играчку

– Направите детету пешчаник, игра у
песку делује на осећај вашег детета

– Шетајте, трчите боси и ваљајте се по
трави са вашим дететом

У таквом окружењу дете ће развијати
осећај присности и припадања.

– Простирите веш са дететом

– Приликом сакупљања веша дајте
детету да класификује и пакује

– Маштајте заједно о немогућим
стварима, машта је важнија од сваке
логике.

Задатак нас одраслих је да разумемо дете...

... да га прихватимо, мотивишемо да се
боље снађе у животним ситуацијама.

Будите пример детету јер дете ће
следити вас, а не ваше речи.

Ако желите да свом детету
учините дан посебним, ту посебност
пронађите у себи и поклоните му.
Ми смо бића радости, а дечја радост је
игра која дете уводи у живот. Радост
садржи највеће знање на путу ка доброти.

Присетите се старих, добрих игара
и покажите детету како сте се ви у
детињству играли.

Откријте лепоту заједничког играња.

Васпитавајте своје дете у складу са
природом, упознајте детињу природу,
то ће бити показатељ како треба
васпитавати дете.

Верујем да сваки родитељ жели да
буде близак са својим дететом. Ако то
нисте у довољној мери, промените се,
победићете себе и усрећити дете и друге
око вас.

Заједно осетите радост детињства и
живљења.

Слободан Срдан

**РЕГИОНАЛНИ ЦЕНТАР
ЗА СТРУЧНО
УСАВРШАВАЊЕ**

СМЕДЕРЕВО

Na prostoru od 1200 m2, pored idealnih uslova za organizaciju
seminara, tribina, simpozijuma, prezentacija...

Centar učesnicima pruža mogućnost smeštaja u jednokrevetnim,
dvokrevetnim i trokrevetnim sobama i apartmanima.

Смедерево • Горанска 66 • 11300 Смедерево • тел/факс: 026 / 619 - 906, 026 / 619 - 907
office@rcsmed.edu.rs • www.rcsmed.edu.rs

Назеб, па шта!

*Тако најчешће кажемо и без йро-
блема одемо на йосао. И йреши-
мо!*

Пише: Верица Алексић

Да на почетку нагласимо оно што је најважније: Ако сте назебли па ни трећег дана не дође до побољшања, температура и даље тежи према четрдесетом подеку, појавио се суви кашаљ и бол у пределу око срца или уха, знајте да више није реч о прехлади или вирусној инфекцији без компликација. Не оклевајте – идите код лекара.

Кијавица, кашаљ, грлобоља, промуклост, то су све симптоми које препознајемо као почетак болести. Тешко је сачувати се вируса ако идете градским саобраћајем, ако радите с људима, идете у школу... или бар у куповину. Где да нађете удаљеност од пет метара у свим тим условима, док на вас лете милиони вируса и бактерија?

Научите бар шта не треба да радите ако до болести ипак додје.

Где најчешће грешимо?

„Прележати“ на ногама: Ово је углавном карактеристично за жене. Кад имају температуру 38 степени и не иду на посао, наше драге жене – праве генерално спремање! Срећне су што су остале код куће, па да искористе слободно време! Међутим, морале би да легну и да се смире, да не би ризиковале компликације. Треба стварно – прележати!

Што више лекова, то боље: Медицинари знају и стално нас на то упозоравају: ако човек прима два препарата, ризик њиховог узајамног деловања је око 10 процената, ако узима 3 лека ризик расте до 50 посто, а ако троши 5 и више лекова, тај ризик достиже и 90 посто! Ко је устању да израчуна све могуће хемијске везе које се могу остварити у вашем телу од толико лекова? Нико! Дакле, што мање лекова узимате, то је ваше лечење боље – и јефтиније! Знајте да многа извикана средства само ублажавају или маскирају симптоме, а не лече болест нити одстрањују њен узрок. Предлажемо вам да пробате самомасажу против вируса: нађите тачке против прехладе које се налазе између обрва, на крајевима обрва, као и на малом испупчењу на кожи које се појављује када саставите палац и кажипрст. Делујте акупресурно на те тачке правећи по десет кружних покрета у правцу казаљке на часовнику и десет у супротном правцу. Ставите средњи прст на кажипрст и делујте снажним притиском оба прста обе руке истовремено на лево и десно крило носа (предео изнад

ноздра) док избројите до децет, а онда поновите притисак још пар пута. Цурење носа готово да одмах престаје.

Не читамо упутства: Штета! Јер, код сваког од нас 1ек делује на свој начин. Ако се после првог узимања неког препарата на вашој кожи појави осип или копривњача, свраб или црвенило, после два три месеца он може изазвати шок. Астматичари не смеју да пију аспирин или аналгин, јер та средства код њих могу изазвати бронхоспазам. Препарати парацетамола су контраиндиковани код особа које имају повређену јетру било да је реч о жутици, холециститу, хепатиту или нечем другом.

Сами себи „преписујемо“ антибиотике: Према подацима из различитих истраживања, у двадесет до педесет посто случајева преписивања антибиотика у случајевима респираторних инфекција је било неоправдано. Нестручно и неконтролисано коришћење ових препарата је опасно и зато сто изазивачи инфекције постају отпорни на њега и тако спречавају препарат да делује онда када је стварно нужан. Уместо да на своју руку користите антибиотик – ма о њему слушали хвалоспеве своје околине – увек се претходно распитајте код свог лекара да ли да га узмете, а одлуку о врсти и количини такође препустите њему.

Користим народна средства: Да, али опрезно! Код прехладе се препоручује да се грло испире камилицом и невенном, средствима која су заиста ефикасна, Али, ако је особа алергична на полен, бол у грлу се може само појачати. Постоје особе које не могу да поднесу плодове малине – одмах им се појави копривњача. Такви људи би морали да с разлогом избегавају и лист малине у чајевима и да се за сваки случај одрекну овог иначе сјајног противупалног средства које уз то још и подстиче на знојење и топло се препоручује онима који имају грип или прехладу.

Шта можемо сами да урадимо?

Испирајте нос: Најбоље је обичном водом и раствором соли, кухињске или морске, у размери 1 чајна кашичица на чашу воде. Ефикасна је и само топла минерална вода. Најједноставније је да узмете воду у дланове, па је пажљиво ушмркатив у једну, а онда у другу ноздрву и издахом избацити напоље. При овој процедури **не смете** да забацујете главу у време испирања носа јер вам се може десити опасна и нежељена ствар да вам вода доспе у средње ухо. Глава треба да стоји нормално, тако да вода сама лако из носа изађе кроз ноздрве.

Испирајте грло: За ово постоји низ антисептичких раствора – на пример хиперманганов раствор. Испирање се не обавља по принципу **кад се сетимо** него регуларно, сваких пола сата. Рас-

НАПОМЕНА – УПОЗОРЕЊЕ:

Пре него што почнете са коришћењем било ког биолошког стимуланса, разговарајте са својим лекаром или педијатром и затражите савет од њега. Самолечење, без лекарске контроле, може нашкодити вашем здрављу!

твор треба да је млак да би слузокожа била не само испрана, него и загрејана и омекшала.

Кувајте биљне чајеве: За лечење носа и грла добро ће доћи нека од следећих врста биља – камилица, кантарион, жалфија, еукалиптус, липов цвет који је одличан јер омекшава и блажи... Фитотерапија код кашља је – подбел и корен сладића. У нос се капа сок свеже алоје или се у њега стављају тампони од вате који су натопљени разблаженим соком цвекле. Наравно, пре него што се одлучите за било коју биљку, морате да проверите да нисте алергични на њу.

Пијте доста течности: Пијте много течности да помогнете организму да се избори са инфекцијом јер вода чисти крв и спира штетне материје. Код прехладе су веома корисни биљни чајеви и густ сок од малина, купина, јагода и другог бобичастог воћа.

Инхалирајте се и дишите дубоко: Дишите над паром – то је сјајна процедура кад вас боли грло. Ако лечите нос, онда дишите нормалним темпом, а ако је проблем грло, задржавајте дах што дуже. За инхалацију су најбољи уварци биљака као што су еукалиптус, жалфија и камилица, а фитонцида (средства која убијају бактерије) препуни су бели лук и, што се мало зна, кромпир – и то чак и када је куван. Ипак, пре приступања инхалацији не оклевајте да проверите да немате алергију и консултујте лекара да ли вам загревање неће појачати упалу. Осим људима са алергијом, инхалација је строго забрањена и свим особама које имају слабо срце, нападе гушење и слично, јер нежељене последице могу бити опасне. Научите технику правилног дисања и примењујте је увек, а не само док се инхалирате. Приметили сте да никада не кијате док спавате – то је захваљујући савршеном дисању које имамо док спавамо. Правилно дисање такође проветрава плућа и оксигенизује крв, избацује лоше гасове из тела и тако убрзано исцељује. Правилно дисање у околина богатој кисеоником је, разуме се, двострука корист и значајно убрзава период оздрављења.

Комплетна бригаа за будуће маме

У циљу побољшања здравствене заштите жена на овим просторима, а пре свега у нашем граду, **SWISSMEDICA**, као и увек до сада, нуди новине у свом раду.

Доласком у ординацију **SWISSMEDICA** постајете потенцијални **члан МОБИМЕД клуба** и стичете могућност да заједно са нама водите бригу о свом здрављу.

Уз **здравствено осигурање** које вам даје могућност да по веома повољној цени од само 1.000,00 динара месечно, једном годишње добијете систематски преглед са могућношћу да до краја решите свој проблем уколико се том приликом открије или посумња на неку малигну болести на органима гениталног тракта или грудима.

Систематски преглед обухвата гинеколошки преглед, узимање ПАПА бриса, колпоскопски преглед, ултразвучни преглед мале карлице, као и преглед и ултразвук груди.

Ако се посумње на неку малигну болест, ваше осигурање покрива све даље дијагностичке методе, попут биопсије ткива, хистопатолошке анализе, мамографије, и свакако операцију уколико је потребна, а све то код приватних клиника који су чланови клуба. Нема чекања за заказивање, нема потребе ни за каквим упутима или било ког другог непријатног администрирања.

Трудницама смо омогућили да код нас у ординацији обаве све врсте дијагностичких поступака без непотребног малтретирања или одласка у Београд, а по ценама које су за два до три пута ниже, или у висини цена коштања у државним установама – с обзиром да се за такве интервенције плаћају партиципације.

Код нас се може узети плодова вода – **АМНИОЦЕНТЕЗА**, одредити пол и аномалије код плода у раној трудноћи – **CVS биопсија хорона**, најновији **NIFTY тест** – потпуно без ризика утврђивање аномалија код плода преко крви маке-анализом ДНК плода у крви мајке од десете недеље трудноће.

Наш циљ да заштитимо труднице употпунили смо тиме што нудимо **4D прегледе у дому пацијента**.

Дијагностика и лечење стерилитета – **HSG** пролазност јайовода, безболна метода ултразвучним прегледом, **office hysteroskopija** – атрауматске интервенције у шупљини материце, полипи, миоми, прираслице – све то нас чини јединственим на овим просторима

Незапослени, пензионери и студенти, као најугроженије категорије становништва, код нас имају посебан третман – добијају 60% попуст на систематске прегледе.

Јер, то смо ми – **SWISSMEDICA**

SWISSMEDICA

GINEKOLOGIJA, AKUŠERSTVO, CITOLOGIJA

VUKA KARADŽIĆA 11
026/612 663.062/578 012

AMNIOCENTEZA
 BIOPSIJA HORIONA-CVS(rano određivanje pola)
 NIFTY test-od 10. nedelje trudnoće
 (dijagnostika anomalija bez rizika)
 Office HYSTEROSKOPIJA
 HSG-prolaznost jajovoda
 ULTRA ZVUK (4D) U KUĆNIM USLOVIMA
 BESPLATAN 4D U DESETOJ NEDELJI
 BRAČNI STERILITET
 (dijagnostika i lečenje)
 INSEMINACIJA
 SPERMOGRAM
 4D EKSPERTSKI ULTRAZVUK
 ULTRAZVUK GRUDI
 VIDEO KOLPOSKOPIJA
 KOMPLETNA LABORATORIJA
 (besplatna za trudnice)
 SVE VRSTE BRISEVA
 SVE VRSTE INTERVENCIJA-LASER
 TOTALNA ANESTEZIJA
 SERKLAZ
 CTG
 DNEVNA BOLNICA-INFUZIJE
 BESPLATNE KONSULTACIJE
 POSEBAN POPUST ZA SISTEMATSKЕ

Стевине кесегице поховане с ПИВО

Стиго си, синовац, ко ладно пиво на врућину! Оди да ми погнеш. Ако нешто не волим то је да чистим кесегице. Ал волим да и једем! Узнеш овако, видиш, и са палац и кажипрст само притиснеш на стомачић да избациш изнутрицу. Слободно... Тако! Неки каже да то и не треба да чисти, све се испржи, ал ја не волим кад знам шта има унутра. Ел тако...? Данас ћу ти спремим кесегице какве не верујем да си јео, само прво да и очистимо... Мало је пипаво зато што су ситне, ал брзо иде, видиш... Уме кесега да буде и ко длан дугачка, ал за овај специјалитеет су боље ситне што и узимамо за кедери... Заврши то да ја донесем воду и со... Ел готово? Е, сад то лепо исперемо и истресем да оде вода. Неки не скида ни крљушт, ко ће оволицне да и цинцулира, ал ја имам систем. Ко за млади кромпирићи. Кад овако испереш и истресеш, метеш шаку соли и измешаш кесегице у цецилку. Тако, слободно... Њима је крљушт мека, па је со лако иструже... Сад ће то опет да оперемо са две воде и онда је спремно. Е, сад шта нам још треба: мас, ја волим у мас да пржим, поховано много попије зејтин па уме да буде отужно, а мас мање пије. Значи, узнемо мас, може и кило да поховано плива ел ако нема да плива онда се залепи за шерпу, и ту мас ставимо на шпорет. Док се она истопи и лепо загреје спремамо покенес. Узнеш једно пиво и сипаш колко ти треба за ову рибу, ми ћемо пола флаше па ако треба имамо да додамо. Сад метеш мало со, и онда сипаш брашно колко треба да умутиш тесто мало гушће него ко за палачинке... А у овај тањир ће да сипамо само брашно. И то ти је то... Сад узнеш шаку кесегице и увалаш у брашно и добро истресеш.

Да се не залепи много него таман да се са брашно осуше зато што ће тако боље да увате тесто... Ево, и мас је врела... Да почињемо! Узнеш овако кесегицу за репић, умочиш у тесто и – у врелу мас... Ајд и ти... Ето... Нећемо много да се не залепе него да лепо пливају... Видиш! То су ти **кесегице поховане с пивом**! Ко мале мекике... Док се ово пржи да побрашњавимо нову туру... Видиш, кад је овако румено, готово је да вадимо. Ја и стављам и ову цецилку да се мас ицеди. Можеш мало и да протресеш, кад је много масно онда је отужно... Мети ти другу туру... Ел си све научио? Ајде, док ти пржиш ја ћу да направим **сос од киселог млека**. То узнеш першун, ситно исецкаш, и умешаш у домаће кисело млеко. Видиш, кад овако окреше шерпу оно да остане унутра, да не може да се проспе, то ти је домаће. Кад такво кисело млеко умутиш са першун оно остане густо да може да се умаче. Онда риба буде само киселкаста, и још освежава. Ал ће да ставимо и лимун поред, па нек бира ко воли киселије... Колко ти је још остало, јел има за две туре? Е – чекај! Сад ћу у тесто да сипам мало ким. Ел волиш ким? Он је добар за стомак, ја увек направим и овако мало са ким. Промени му укус, ал на лепо. То су сад **кесегице поховане с пивом и ким**. Ајде, још то испржи и исеци, а ја идем по ладно пиво. Уз ово вино не иде, боље је ладно пиво, ал само чаша, за крај. Да га не мешамо одма са кисело млеко. Не иде ни леба зато што ти је ово поховано ко леба... Е, ето. Прво пробај само ове кесегице са пивом... А...? А сад пробај и ово са ким... А...? А сад умочи и у кисело млеко... Ел си јео овако нека? Па ниси! Ајде, пријатно.

Евергрин Добрица Доца Радојевић (1951-2013)

Овог септембра навршава се прва година сећања на Доцу. То ми је оставио – лепа сећања.

Зато ова прича неће бити о његовој смрти, мада би се и о томе могло штошта написати, већ о његовом животу.

Јер је био јединствен.

У својој шездесет другој години живота био је млађи од многих млађих од себе. Вазда у фармерицама и тексас јакни, често и зими, са црном косом довољно преко ушију да остане бунтовник са мером, никада није излазио из моде. Дичио се тиме што и у шездесетој има све своје зубе, али га је узнемиравала свака седа. Није пристајао на старење. Многи његови вршњаци, заборављени у неком давном времену, изгледали би гротескно. Он је припадао сваком времену. Јер је био – евергрин!

Када га је у седмој години живота срце издало, нико, ни он, није веровао да ће доживети свих шест деценија и две године више, нити да ће баш то срце бити довољно велико за све људе који су га волели, били му пријатељи, другови, или га само препознавали.

Доца је по много чему био непоновљив. И чудестан!

Радо се присећао својих дечачких година из Фочанске улице, година достојанственог сиромаштва, фудбала на мале голиће по сред прашњаве улице на коју се из дворишта истрчавало са комадином кобасице у једној и крајком хлеба у другој руци.

Умео је лепо да прича, таман да му све поверујете и без љутње прихватите све оно измишљено. То је радио због приче и друштва, да потрошено време не буде само испразно глугарење.

Због болести је напустио Гимназију али је образовањем прерастао многе који су је завршили. Рано је почео да зарађује за живот. И волео је у томе да ужива. Био је један од првих који је имао чувене бруксерице, ципеле са некаквом тврдом заобљеним врхом, и то – оригинал, донео их је из Трста седамдесетих. Увече их је требало приказати вароши. Доца је то учинио у маниру некадашњих кицоша кавалера: У Фочанску су дошла два таксија – један за њега, други за бруксерице – и одвезли их право испред дискотеке. Таксиста је изнео бруксерице и донео их до другог таксија, Доца их је обуо и ушао – у легенду.

Иако без имало талента за музику, без слуха, гласа и осећаја за ритам – и сам се често због тога шалио на сопствени рачун – дискотеку WAD је учинио најпознатијим смедеревским окупљалиштем младих и многим од нас подарио најлепше младачке успомене. Био је и менаџер гупи ОПС, таман по мери нашег аматеризма и паланачке збуњености светом. Направио један од најпопуларнијих смедеревских видео клубова, иако за филм није нарочито марио. Драже су му биле стварне приче с људима. Волео је и да чита. Посебно новине, и у њима оно између редова, ненаписано. Није био познат као гурман, напротив, за храну није Бог зна колико марио, срцу му је ближа била она духовна, а направио је популарну сендвичару која је, због њега наравно, постала и својеврстан центар политичког живота Смедерева. Алтернативна градска скупштина.

Јер, Доца је био најталентованији смедеревски политичар.

„Најравио је један од најпопуларнијих смедеревских видео клубова, иако за филм није нарочито марио...”

За разлику од свега чиме се бавио, од чега је направио посао, политика му је била страст, и само хоби којим се бавио попут професионалца. Код Доце се долазило по савет. Без обзира на политичку опцију, из свих табора су му радо долазили. Од Доце се тражило мишљење. Сетиће се тога многи, па и неки градоначелници, макар и не признали. Политичка расправа са њим увек је доносила неко ново сазнање и искуство. Стварао је и охрабривао младе политичаре који су потом стицали власт. Њега власт није занимала. Чланство у Демократској, а потом и у Демократској странци Србије коју је у Смедереву основао нерадо се два пута, ако се добро сећам, прихватајући дужности председника, схватао је као шансу да се нешто ваљано уради – за све! Иако политички прагматичан, никада није прешао границу пристojности и доброг укуса нити се закићено незаслуженим привилегијама. До тог прагматизма увек га је водила идеја. Јер његово политичко мишљење није било острашћено. Било је у потпуности људско. Због тога није стицао власт. Радије је стицао пријатеље.

И разумљиво, био је верник. Искрен, истински верник који је знао да смрт не постоји, да је то само пресељење у други живот. Због тога ово сећање записујем верујући да му је тамо добро. Морам тако, јер је и он у то веровао. Да је другачије, издао бих његово пријатељство, успомене и лепа сећања која ми је оставио.

Јовица Тишма

„Био је и менаџер гупи ОПС, таман по мери нашег аматеризма и паланачке збуњености светом...”

Контрабас ми је променио живот

„Од како је кренула, ово ићи ја зовем музика са мајинских, дијао сам руке! Више ме није занимало, јер ти није музика наше народне традиције.“

Када ово каже Моша – онда се не може тек тако одмахнути руком, нити је икакав аргумент да га је „прегазило време“. Поштовање је заслужио својом биографијом. Са виолинисткињом Тањом Олујић основао је камерни оркестар „Камерата Београд“, са диригентом Ванчом Чавдарским „Београдске солисте“ а „Квинтет“ са Живојином Миљковићем. Са свима њима је свирао и снимао за потребе Радио телевизије Београд. А то је тек делић животописа овог врсног уметника.

„Космај“ уместо појачала

Мало ко се од временских Смедереваца не сећа **Момира Моше Милановића**, некадашњег суграђанина и легендарног контрабасисте који је са познатим српским оркестрима и још познатијим певачима и музичарима обишао свет. О сећањима на Смедерево ког одавно више нема, каријери и слави о којој није ни могао да сања, првим турнејама и Титу, разговарали смо у његовом дому у Београду. Повод није потребан, али ако га неко потражи нека то буде Светосавска повеља коју је недавно добио од нашег града.

Одавно је Моша зашао у озбиљније године живота. Осамдесет четврта му је, а, опет, не изгледа тако док се лагано спушта низ Добрачину улицу у центру Београда у којој већ годинама живи са супругом Љубицом.

У стану много плоча, старих фотографија и признања која је добио током каријере дуге више од педесет година коју су обележили оркестри „Крсмановића“, „Абрашевића“, „Радио Београда“, али и

сарадња са легендама народне музике – Царевцем, Вулетом Јефтићем, Лолом Новаковић, Ђорђем Марјановићем, Надом Кнежевић, Радмилом Димић и нашим Јовицом Петковићем... У једном углу стана, наравно, контрабас, инструмент од кога се Моша није одвајао читавог свог живота. Мада, на почетку није изгледало да ће бити тако...

„Почео сам да свирам у 6. разреду гимназије и то гитару. Сви почну са гитаром, а ми смо је имали у кући. Друга је ствар што смо ми били кућа до куће са Јовицом Петковићем, чувеним хармоникашем. Од њега сам, слушајући хармонику, много тога научио. Нешто касније је оформљено омладинско друштво и мене су, ни мање ни више, позвали да свирам – хавајску гитару која се неким чудом створила баш у Смедереву. А пошто нисмо имали право појачало, користили смо радио „Космај“.

Судбоносно лето педесет треће

Био је то Мошин први оркестар.

Преко пута данашње музичке школе налазио се празан плац и ту је направљена башта где су се сваког четвртка, петка и суботе организовале игранке.

„Било је крцато, долазило цело Смедерево. Ми смо свирали, и то без хонора, било нам је важно да наступамо, да нас виде. Волеле су нас и девојке. Касније смо почели да добијамо хонорар, али је то, отприлике, било довољно да после наступа одемо у кафану, на плескавицу и пиће... Занимљиво је било да нико није желео да свира контрабас! Имали смо диван контрабас, али га нико није хтео и он је једно-

ставно стајао у ћошку. Ја бих га хватао с времена на време, чисто да би нам песма боље звучала, али то је било то. Мада ме је ка њему увек нешто вукло.“

1950. одлази у Београд и уписује географски факултет. Његов таленат се убрзо прочуо међу студентима и Моша почиње да свира хавајску гитару на факултетским игранкама. Стицајем околности, среће познаника који га зове да дође на аудицију у „Абрашевић“ коме је недостајао контрабасиста. Моша тек тада, као члан овог друштва, први пут почиње озбиљније да размишља о овом инструменту. Накнадно уписује и завршава нижу и средњу музичку школу.

„Може се рећи да се мој прави музички почетак догодио у студентском одмаришту у Мартишници педесет треће. Тамо ме је на једном наступу са студентским оркестром приметио човек из Крсмановића и позвао да дођем код њих на аудицију... А то лето је за мене било судбоносно због још једног догађаја – тада сам упознао своју будућу супругу.“

И тако је почело... Момир Милановић, Смедеревац и син чувеног селевачког свештеника Радета постао је члан престижног „Крсмановића“. Почеле су прве турнеје, путовања по иностранству, гостовања на Радио Београду...

„Ето, контрабас ми је променио живот!“

Комшија Смедеревац у – Каракасу

Пуна су Мошина сећања анегдота и прича из времена када је српска народна музика стизала на све меридијане. Стигао је до далеке Кине, топлих обала Јужне Америке, чувеног Карнеги хола и Болшој театра... О својим сећањима, згодама и незгодама из једног другог времена, могао би да напише књигу. Једна прича се ипак истиче, а занимљива је и за наш град.

„У Каракасу, у Венецуели, после другог концерта, дошао је у гардеробу један члан оркестра и рекао како је ту једна жена која пита да ли има неког из Смедерева! Изађем, видим жену, а она ме на српском пита да ли знам Драгишу Кузмановића! А он живео три куће од нас, био љотићевац и четник, и у Смедереву га прогласили издајником. После рата је нестао. Ја сам то све знао, али сам свеједно рекао да га познајем. А она ми каже да му је супруга, да Драгиша није могао да дође, али да ме зове на ручак.“

Данас, више од четири деценије касније, Моша поново живи као некада у Смедереву – полако. Неколико месеци проводи код сина на Канарским острвима, а када је у Београду шета Кнез Михаиловом и са стаје се са познаницима. Организује и дружења са старим Смедеревцима који живе у српској престоници.

И већ десетак година не свира.

Снимао је са Недељком Билкићем

„Од како је кренула, ово што ја зовем **музика са магистрале**, дигао сам руке! Више ме није занимало, јер то није музика, већ **мјаукање** и **пренемагање**. Питају ме понекад да ли би неки данашњи певач могао да запева са Народним оркестром Радио Београда? Под управом легендарног Царевца – ни један!“

Тито је био посебан

Иако је пре много деценија отишао из нашег града, каже да Смедерево има посебно место у његовом срцу.

„Имали смо велику кућу, дивно двориште и башту у Улици Војводе Степе, на месту где је данас Насеље Милоје Ђак. Памтим да је један део тог дворишта био препуштен само нама, деци. Долазили смо

из школе, бацали ствари и одмах кретали у играње. Моје детињство је било испуњено бескрајном јурњавом, дечијим смехом и животом много различитим од овог данас. Живело се лепо... Полако... Ја и данас често долази у Смедерево, али га све мање препознајем....Врема....“

Управо то време му је сабрало многе успомене.

Нема, на пример, значајнијег оновременог политичара који је посетио Југославију, а да му Моша није свирао. Ипак, Тито је био посебан.

„Нека прича ко шта хоће, али онда су сви желели да дођу до њега, да певају, да једноставно буду у његовој близини! Маршал је умео да се весели, знао је све песме, свирао је клавир, неколико пута и са нама. Ишли смо често и на Брионе. Сећам

се, једном је Тито побегао од Јованке која га је одвела да легне, а он се искрао и вратио на весеље. Маршал је волео да попије, да пуши томпусе и добро једе, а Јованка је знала да треба да брине....“

И овде се насумично пребирање по успоменама Момира Моше Милановића за Смедеревски магазин завршава. А тек смо **загребали** по њима, јер их има не само за неколико наредних бројева, већ – за целу књигу. Имало би се штошта корисно прочитати и научити, а и нашој вароши би пријало.

Александра Бојдановић

DUNEKS
STABILAN I JAK PARTNER

Petrijevski put bb Smederevo
www.djuneks.net
e-mail: office@djuneks.net

Tel: +381 (26) 4715-801
+381 (26) 4715-802
Tel/fax: +381 (26) 4715-800

Ветеринарска амбуланта
Ветерина Михајловић
Смедерево

Др вет. мед. Марко Михајловић

Војводе Степе 15
тел: 026/619-143, моб: 064/27-66-100
dr.vet.marko.mihajlovic@gmail.com
f VETERINARSKA AMBULANTA MIHAJLOVIC

хитни случајеви
од 0-24

RASADNIK PAVLOVIC
www.raspavlovic.com
www.tepilitrava.rs

Proizvodnja i prodaja sadnica četinarâ, lišćara, ukrasnog žbunja, žive ograde, ukrasnog voća i cveća
Izvođenje radova na uređenju zelenih površina, dvorišta, žardinjera
Veliki izbor sadnica četinarâ visine preko 2m
Kolarska bb 026/661-040 063-77-63980

NOVO! TERIJ TRAVA

Video nadzor

ALARMI ZA AUTOMOBILE

Alarmi za objekte

electrosistem SMEDEREVO

ELEKTRICNE KAPIJE

Elektro podizači prozora

Vojvode Milenka 34, Smederevo
tel/fax: 026 46 20 121, mob: 064 142 33 07

Кад седнеш за волан треба да осетиш тај аутобус

Већина људи жене обично замишља по уобичајеним клишеима, на манекенским њисама, за касом обличке маркеја, у улози некој од омиљених филмова... Главни лик ове приче није ништа од наведеног. Искоче из концепта и уврежених мишљења. Крхка, а ујравља возилом од неколико десетина тона и одговорна је за неколико десетина животија. Људи дижу обрве чујећи се када је први пут срећу на радном месту. Јер Снежана Живковић вози аутобус.

Снежана је радница београдске Ласте. Иако је матурирала у Економско – трговинској школи, ни најмање јој не смета што је свакодневно за воланом. Јер, није само она. Има још две колегинице из околине Смедерева и једна из Младеновца. Како је уопште дошла до тог занимања? Питали смо је шта је као дете волела да буде када порасте. Већина нас постане нешто друго, ниса налик децем маштању. Који је био њен мотив да седне за волан аутобуса? Која инспирација? У првом тренутку помисли човек – нема се перспективе, нема радних места, **ударила** криза па дај шта даш, да премостимо. Међутим...

Увек сам волела путовања.

„Обожавам да возим. Радим десет година у Ласте. У почетку сам радила као кондуктер. После тога сам била премештена у Ластину туристичку агенцију. Тек одатле сам прешла у возаче. Била сам прво гаражни возач. Ишла сам на пробне вожње, померала и препаркирала аутобус. Уколико се деси да је аутобус у квару иде се на канал и поправке, сервисе и остале ствари. То је обавеза. Тек после гаражне вожње прелазиш у саобраћај. Ми у Ласте имамо нашу посебну комисију. Она не сме имати примедбу на нашу вожњу. Али, прво сам била градски возач. Ласти има своје принципе, постоји тачан пут, степен по степен, како се постаје возач. То је неки развојни пут и процедура. И нема дискриминације. Не деле нас на женске и мушке возаче. Сви смо ми њихови возачи и особље. У било које доба дана или ноћи, за било који проблем везан за аутобус или руту, колеге ће доћи или ће помоћи на било који начин. Иначе у мојој породици су сви били у саобраћајној фирми, али нико није био возач. Мама ми је радила у Ласте тридесет пет година као канцеларијски радник. Отац је некада радио, у време Аутопревоза, као кондуктер. Теча је исто био кондуктер...”

Дете, па ти немаш ни деветнаест година

Тренутна линија јој је Смедерево – Београд. Посао са људима, увек напоран и на моменте интересантан и пун изненађења. Није потребно ни причати са одређеном особом да би се схватило да се и људи читају, а не само књиге (и Смедеревски магазин). Неки пут, уз одређену животну доб и са одређеним искуством, довољно је видети особу и психолошки је прочитати. Студенти, радничка класа која хрли у велеград, они који одлазе за бољом перспективом у нади да ће наћи ухлебљење, и тушта и тма ликови...

Какав утисак оставља женско за воланом када започне вожњу до Београда?

„Ушао је један симпатични чикица. Док сам наплаћивала карту није скидао поглед са мене. Када сам му враћала кукур, погледао ме је и рекао: Па ти, дете, немаш ни деветнаест година, како то да ти возиш аутобус? Љубазно сам му се захвалила за комплимент и наставила са својим послом. Било је и случајева када су људи коментарисали у стилу – мене женско никад није возило! Просто, код нас то није природна појава. Када кажем да имам тридесет

„Мислим да је лакше возити аутобус него неки другачији ауто.”

две године многи ми не верују да возим аутобус... Или, када смо имали вожњу до Прокупља. Колега је возио, ја сам **радила** карте. На аутопуту смо се заменили. И, док сам ја возила, погледам у унутрашњи ретровизор и видим да путници мало-мало извирују и гледали, пуни страха... Исто тако на путу за Сомбор, колегиница и ја радимо и мењамо се током пута. И опет чујем неке коментаре у стилу – какво је ово искуство, две жене нас возе!”

Друга страна медаље

Док је возила на линији Београд – Црна Гора, било је чудних погледа. У почетку. Реакција је била у маниру – шта је сада ово, да није, можда, скривена камера? А завршило се тако да један старији господин само што је није изљубио колико су се разумели и зближили на путу до мора.

Снежана има возачког искуства и у градском саобраћајном предузећу у Београду. Држала је линију 85 која саобраћа преко новог моста на Ади. Чоколадице, кафе, парфемеи, удварања, поклони и поклони... Редовни путници који су се превозили том линијом упамтили су датум рођења омиљеног им возача. А било је и оних центлмена који су се сетили да покажу знак пажње и Осмог марта. То је све саставни део посла који подразумева људе разних профила.

Али...

„Непријатне сцене можете очекивати од жена (смех), иако сам ја и жена... Оне углавном траже нека своја посебна права. Приме-ра ради, жена се нашла увређена и љута што нисам хтела да јој станем ван станице. А у питању је било мање од педесет метара од стајалишта. Испала читава драма, хистерија и све што иде у пакету са тим очекивањима просечног српског путника...”

Драматургија или много буке ни око чега. што би рекли иску-снији. Сва срећа па је то био један од ретких непријатних случајева.

Разлика између мушких и женских возача

Постоји укореван став у нас да су жене несигурне у погледу вожње. Исто тако можемо да тврдимо да њихова, генерално спора, вожња има везе са опрезом и високом концентрацијом. Аргументи постоје на обе стране. Ипак, вожња је вожња. Сви ми возимо. Или нас други возе. На крају, цео живот му дође као нека вожња.

Али спецификум аутобуса огледа се у томе да си јачи од већине учесника у саобраћају...

„Пола ствари се научи само гледајући. Друга половина је стицање рутине у вези са дужином и ширином возила. Јесте аутобус огромна машина. Али, мислим да је лакше возити аутобус него неки дугачак ауто. У аутобусу постоји комплетна прегледност. Апсолутно све можеш да видиш и предвидиш. Када седнеш да возиш аутобус увек знаш где су ти предњи токови. Имам педесет људи које превозиш. Има жена, 'ајде да не претерам, више од педесет одсто које су катастрофални возачи. То произилази из тога што се жене плаше. Има и мушкараца који не знају ништа о вожњи, тако да им је цабе што су сели за волан доброг и скупог ауто. Верујем да нема оне средине, него да има само добрих и лоших возача. Ти кад седнеш за волан потребно је да осетиш тај аутобус. Када је мени било најтеже колеге су били ту за мене.“

Предности и мане

Солидарност радног колектива, радни век на точковима, одсуство предрасуда, константно путовање. Стиче се утисак да је ово једна од пожељнијих професија. Ваљда то одређује путеве свих нас. Склоност и љубав ка путовањима. Сличи послу стјуардеса. Просто, човек има ту компаративну предност што може обићи места која у животу не би обишао – Барселону, Милано, Лион, Истанбул...

Да ли су само то предности овога посла...

„Добра страна је што нам се пружа прилика да возимо спортисте и јавне личности. Прошле године возила сам српску јуниорску одбојкашку репрезентацију. Са њима сам била пет дана у Ивањици. Са сениорима кошаркашке репрезентације била сам четири дана на Борском језеру. Пре неки дан сам возила ватерполо репрезентацију Аустралије. Са тим људима је заиста лепо дружење... А највећа мана? Пре свега одвојеност од породице. Али, доћи ће деца и све то што идеш а тим.“

У време писања ове приче Снежана је још увек била госпођица. Концем августа то се променило.

„У Смедереву није проблем радити на мојој тренутној линији. Гледам да породица сада то што мање осети. За даље не знам како ће бити.“

Недостатак саобраћајне културе

„Мој једини савет је да људи за воланом буду опрезни. Временом ће свако научити да возе, само док стекне рутину. И, нормално, без алкохола. То није савет, то се подразумева. Алкохол и волан – то никако. Без телефона такође. Београђани мало воде рачуна. Возе доста добре аутомобиле. Имам утисак да немају поштовања за другог у саобраћају. Многи свесно неће пустити аутобус да се укључи, али не знам имају ли представу да тиме праве прекршај и угрожавају друге... Не можеш ти укочити на метар... Тога има у целој Србији, негде мање негде више, али су Београђани најупадљивији јер их је највише. Доживела сам да је жена закончила на пешачки прелаз не погледавши ни лево ни десно... На срећу, тада без последица, али...! То је, ваљда, недостатак саобраћајне културе.“

Мада, рекли бисмо ми, пре ће бити да је повезано са општом културом. Али, о томе у некој другој причи.

Ивица Илић

Bella Fish Spa

- Природни педикир garra rufa ribicama
- Класични педикир
- Higijenski tretman čišćenja ušiju
- Хладна и топла депилација
- Депилација за мушкарце
- Корекција и обликовање природних обрва
- Фарбање природних обрва
- Јапанско исцртавање обрва
- Маникир
- Надogradnja i izlivanje noktiju gelovima CRISTAL NAILS
- Lakiranje noktiju IBD gel lakovima
- Nail art na noktima
- Parafinska pakovanja ruku i nogu
- Prepisivanje individualne medicinske dijetе od strane doktora nutricioniste
- Merenje kilaže i ostalih parametara u telu uređajem marke tanita

u službi vašeg zdravlja i lepote

Ivana Gundulića 7, Lokal 7
026 4610-777

Fizioterapija VUČKOVIĆ

JOVANA CVIJIĆA 2, LOKAL BROJ 6, TC VELUR
026 619 584 • 062 85 26 351 • 063 35 999 2

- KINEZITERAPIJA
- ELEKTRO TERAPIJA
- DEČIJA KINEZITERAPIJA
- REŠAVANJE I PREVENCIJA BOLNIH STANJA KIČMENOG STUBA I ZGLOBOVA
- TERAPEUTSKA MASAŽA
- DOLAZAK NA KUĆNU ADRESU

MILENA VUČKOVIĆ
VIŠI FIZIOTERAPEUT

ALEKSANDAR VUČKOVIĆ
VIŠI FIZIOTERAPEUT

Обичан живот са вишком туге

Све је итеже преживеићи и снаћи се за даље школовање. Како поред свега размишљаићи о неком бољем животу? Не видимо разлога за неки оптимизам. То је наша земља Србија коју, ипак, многи волимо

Живети у Србији никоме није лако. Многе породице живе тешко, а међу њима је и смедеревска породица Адамовић, у којој су три сестре: **Марица**, **Милица** и **Даница**. Најстарија од њих, Марица, студент је на Високој пословној школи струковних студија „Проф. др Радомир Бојковић”. Средња, Милица, завршила је за кулинарског техничара, док ће најмлађа, Даница, од ове јесени бити ђак трећег разреда Економско-трговинске школе, такође, у одељењу кулинарских техничара.

Вредне, лепо васпитане девојке, успешне у школи... Требало би да им припадне читав савет, али је сестрама Адамовић припала орононула кућа у Годомину, намештај који се тако само назива, и вишак туге за један обичан живот.

У слободно време воле да играју тенис, читају књиге и повремено да излазе са друштвом. У лошим телевизијским емисијама би рекли – воле све што воле млади, али је живот њима те мале радости ускратио. А помало и људи.

Милица

„Било нам је лепо док је тата радио, али када је „Годомин” пропао, он је психички оболео и због великих неправди завршио у Психијатријској болници у Ковину. Тату је погодило и то што није могао својој примерној деци да омогући и скромне услове за живот. У исто време и мајка се тешко разболела, тако да смо остале препуштене саме себи, без икакве подршке и помоћи. Сналазимо се и мучимо већ седам или осам година. Док је тата радио и био здрав свима је помагао, али су то многи заборавили. Такви су, изгледа, наши људи...”

Марица

Данас им је за нијансу теже него што је било јуче. Полако губе наду у боље сутра. Ипак, Марица, студент економије са просечном оценом 9,05, не одустаје од студија

„Мало је оних који су нам помогли у тешким тренуцима, и ни њих више нема да се јаве... Било је и много обећања, али је све остало на томе. Навикли смо на скромност и никада никог нисмо молили за помоћ. Свесне смо да је многим људима тешко као и нама. Међутим, нешто друго боли. Поједини људи нас и не познају, али зато знају да се ругају и да нас исмевају... Питате нас зашто мислимо да у Србији неће бити боље? До пре две године имале смо бесплатне књиге и школски прибор. Добијале смо понекад и једнократну новчану помоћ. Тога више нема. Живот је све скупљи, посла нема... Као да су људи постали зли, чак се и рођаци мрзе... Све је теже преживети и снаћи се за даље школовање. Како поред свега размишљати о неком бољем животу? Не видимо разло-

Обичан живот са вишком туге: Марица, Даница и Милица

га за неки оптимизам. То је наша земља Србија коју, ипак, многи волимо.”

И Даница воли школу

„Завршаваћемо школе, највише које будемо могле, само ако будемо имале услова. За наш град је мој просек 9,05 мали да би се добила и нека скромна стипендија. И Даница воли школу, али за сада не може ништа да планира за даље... Милице је завршила четворогодишњу школу, смер кулинарски техничар. Жао јој је што није могла да упише неку вишу школу, а била је баш добар ђак...”

„Волела бих да нађем посао, али су и за то мале шансе. Када бих успела, то би нам мало олакшало живот...”

Њихове жеље су потпуно обичне.

„Наше су жеље да нам родитељи оздраве, да завршимо школе и да нађемо посао, помогнемо родитељима и ако је могуће да живимо једним нормалним животом у нашој земљи Србији.”

Да ли су то уопште жеље?

Требало би, ваљда, да се подразумева, јер се све другачије не може назвати нормалним животом, чак ни у „нашој земљи Србији”.

Драган Павловић

NOVE NADE TK GEM

**Ako želite da i Vaše dete
Nauči da igra tenis
Pozovite na telefone**

+381 63 80 25 275
+381 69 154 08 01

ŠKOLA TENISA

SAVIĆ GOLDONI CENTAR

goldoni.rs | info@goldoni.rs | progroun.it

026/ 4715 126

**Stiropor unutrašnje
i fasadne lajsne**

TERMOIZOLACIONE

**FILIĆ
FASADE**

**ZA
PONETI**

**Uređenje enterijera,
gipsarski radovi**

**Behatn podne ploče,
žardinjere, stubovi**

**Gipsane lajsne, stubovi, rozete
i dekorativni elementi**

**Veštački plastificirani
fasadni kamen**

WWW.FILIC.RS

Девет деценија фудбала и веслања

После гимнастике, стрељаштва и коњичкој спортиа које су Смедеревци ујражњавали још крајем 19. века, пре скоро сто година почели су да играју фудбал и да веслају. Фудбалски клуб „Сартид“ и Веслачко-пливачки клуб „Смедерево“ основани су пре тачно деведесет година.

Пише: др Миодраг Д. Сидејановић

Почетак фудбала у Гимназији

Фрањо Буховац, учитељ гимнастике из Словеније, дошао је у смедеревску Гимназију 1919. и две године касније основао први фудбалски клуб који је назван „Рашка“. Име је промењено 1923. године када је „Рашка“ постала градски клуб под именом Грађански спортски клуб „Ђурађ Смедеревац“. Иницијативом **инг. Ернеста Радлинског**, управника погона у „Сартиду“, 6. маја 1924. године, на Ђурђевдан, основано је Спортско друштво „Сартид“ са фудбалском и веслачком секцијом. У руководству Фудбалског клуба су били председник **Јован Крстић**, управник ковачнице, секретар **Стеван Поповић**, чиновник, и благајник **Еуген Вајферт**, чиновник. Први председник Веслачко-пливачког клуба „Смедерево“ био је **Ернест Радлински**, а Управу су чинили **Карло Грил**, **Александар Ступников**, **Александар Самсонов**, **Павле Шулер**, **Бранислав Нешић**, **Стеван Аврамовић**, **Иво Скробе** и **Леон Фрунклин**.

Спортски резултати фудбалера и веслача до почетка Другог светског рата

Фудбалери „Сартида“ такмичили су се у Браничевско-подунавској жупи, и у

оквиру Београдског лоптачког подсавеза (БЛП). На Видовдан 1930. године свечано је отворено фудбалско игралиште на истој локацији где је данас фудбалски стадион. Прва међународна утакмица у Смедереву одиграна је 15.08.1931. године против „Металспорта“ из Решице, а друга против „Титан-Надграда“ из Букурешта. На турнирима Удружења југословенских железничара и бродара 1931. и 1932. године, и на турниру београдског јувелира Лазара Радовића 1934. године освојена су прва места.

Захваљујући финансијској подршци железаре у екипи су играли и странци, фудбалери из Немачке, Аустрије и Мађарске. Најпознатији играчи „Сартида“ у периоду од 1924. до 1941. године били су **Душан Солдатовић – Кинез**, **Грга Лоренцин**, **Бранко Гостинчар**, **Радојица Радојевић – Хасан**, **Драгољуб Вељковић – Гага**, **Живко Матејић**, **Властимир Чипић**, **Лазар Клос**, **Блажа Пауновић**, **Сретен Јовановић**, **Божидар Марковић – Дреша**, **Радомир Марковић – Карамарко**, **Божидар Марковић – Буља**, и странци **Бриндл**, **Харио**, **Богнар**, **Лерер**, **Кечкеш**, **Гонда**, **Вилхелм**, **Ланд** и **Звекан**. Тренерску дужност обављали су Аустријанац **Франц Левитус**, Мађари **Мишаило Лечкеш** и **Фрања Колиш**, и **Воја**

Јовановић – Каљиша Црногорац.

У истом периоду веслачи са најбољим резултатима били су **Звонимир Стипановић**, првак Подунавља, Србије и Југославије, освајач 4, 5. и 6. места на првенству Европе, **Драгутин Петровчеки**, првак Подунавља, Србије и Југославије у скифу, **Милисав Мијатовић**, јуниорски првак Србије 1940. године, **Мартин Катунарић** са Стипановићем, а **Крсто Јурић** са Петровчеким веслали су у дубл-скулу. Осим поменутих сећанаја су вредни и **Јосип Хајзер**, **Богдан Дрезгић**, **Теофил Наумовић**, **Владимир Марковић**, **Светозар Константиновић**, **Будимир Стојановић**, **Миодраг Ђирић**, **Јосиф** и **Фрања Варнички**, **Стеван Гачић**, **Радован Вишек**, **Александар Стефановић**, **Стеван** и **Владимир Кун**, **Живко Стефановић**, **Карло Чепф**, **Дане Блажевић**, **Пепе Хајнрих**, **Младен Ђуришић**, **Иво Китаревић**, **Андраш Вилнери** и **Гинтер Кошински**. Тренери су били **Јосип Хајдер** и Аустријанац **Петар Фербан**, а једно време председник је био **Ото Сервишер**, директор „Сартида“. Нажалост, о пливачкој активности недостају било какви подаци, а 1935. године основан је други плив који је носио име Веслачки клуб „Сартид“.

Најбољи резултати фудбалера у периоду од 1946. до 2013. године.

После Другог светског рата укинуте су све спортске организације осим ФК „Железничар“, па је и ФК „Сартид“ од тада до данас више пута мењао име. У децембру 1944. године основан је ФК „Металац“, а две године касније декретом тадашње власти спојен је са „Железничарем“ у ново, Фискултурно друштво

Ернест Радлински

Фудбалери „Сартида“ из 1932. године

ФК „Сартид“ – прволигаш!

„Јединство“. Оно је имало четрнаест секција спортова који су до тада у Смедереву постојали, међу њима и фудбал. Тако је најбољи смедеревски фудбалски клуб мало-мало добијао ново име: „Смедерево“ (1948.), „Будућност“ (1958.), „Металург“ (1967.), поново „Смедерево“ (1976.), „Сартид 1913.“ (1992.) и коначно, по трећи пут, „Смедерево“ 2004. године. Тако смо, од основања ФК „Сартид“ 1924. до ове године, девет деценија навијали за један клуб под разним именима.

У квалификацијама за улазак у Прву савезну лигу 1948. године фудбалере „Јединства“ зауставили су Шапчани. У првенству Треће зоне 1955/56. фудбалери „Смедерева“ поражени су у директном дуелу од зрењанинског „Пролетера“ и поново им је измакао највиши ранг. У периоду до 1992. године када је Концерн „Сартид 1913.“ прихватио патронат над фудбалским клубом, као најбољи смедеревски фудбалери упамћени су **Александар Ханс, Руди Ковачић, Милорад Ракић – Мицко, Никола Лозић, Никола Константиновић – Зона, Александар Влаховић, Јаков Ђорђевић, Душан Живановић – Дућа, Ђорђе Корчински, Војислав Стаменковић – Воја Грешка, Миодраг Митић – Зиле, Миладин Милошевић – Чиле, Момчило Дракулић, Драган Занковић – Јане, Божидар Радосављевић – Ђуле, Мирослав Ристић, Божидар Марковић – Буља, Синиша Златковић, Никола Цветковић – Коле Конзерва, Милутин Ђорђевић – Мика Прасе, Милан и Зоран Стокић, Борислав Шаренац, Бора Руњајић, Томислав Станковић, Драган Васић, Драгиша Милићевић – Гиле Сељак, Дејан Павковић – Ђушкан, Момчило Мишковић, Драгиша Живковић – Цана, Стојан Качар, Петар Радојевић, Светозар Ерцеговац, Ненад Стојановић, Светозар Адам, Душан Митровић, Здравко Кнежевић, Предраг Лалић, Мирослав Крајишник, Петар Томић и Драган**

Живковић – Мађар.

Концерн „Сартид 1913“ преузима 1992. године ФК „Смедерево“, даје му своје име, и клуб већ следеће сезоне прелази у виши ранг такмичења – Српску лигу. Фудбалери постају *Оклопници* које на утакмицама здушно бодре *Деспоти* – организована група навијача, а добијају и своју *химну* смедеревског аутора Владе Мирковића, вође групе „Забрањено воће“. Већ 1997. године *Оклопници* освајањем првог места у Српској лиги постају друголигаша, а следеће године остварују савезни „Бе“ прволигашки статус на корак од највишег ранга. У овој лиги су играли само једну сезону јер су освајањем шампионата изборили место међу најбољим екипама тадашње државе – СР Југославије. После више покушаја у девет деценија дугој истој фудбалу у Смедереву, остварен је сан свих генерација – такмичење са најбољим српским и црногорским екипама!

У првој прволигашкој сезони, која је прекинута 1999. године због НАТО агресије, фудбалери „Сартида 1913“ су освојили девето место међу 18 екипа. Прво међународно такмичење био је Интер тото куп УЕФА у коме су *Оклопници* учествовали четврти у Југославији у сезони 2000-2001. године. У првом колу елиминисали су шкотски „Денди“, али их је затим зауставио „Минхен 1860“ победом у оба сусрета. Већ следеће сезоне, пласманом на треће место што је био највећи успех до тада, ФК „Сартид 1913“ стекао је право учешћа у Купу УЕФА. У предтакмичењу елиминисали су екипу „Бангор Сити“ из Велса, а у првом колу енглески прволигаш „Ипсвич таун“ био је бољи у оба сусрета. У квалификацијама за Куп УЕФА 2003. године *Оклопници* су у два сусрета били бољи од „Сарајева“, али их је у првом колу елиминисала прашка „Славија“. Следеће године победили су екипу „Сент Ђулије“ у оба сусрета, али је од њих био бољи „Динамо“ из Минска.

У последњем наступу у Интер тото купу 2006. године поражени су од „Победе“ из Прилепа.

Пласманом у финале Југокупа 2002. године фудбалери „Сартида 1913“ остварили су до тада највећи успех. Други финалиста, београдска „Црвена звезда“, осваја велики трофеј минималном победом. Већ следеће године исти противници се опет састају у финалу, али овог пута *златним* голом Марка Пантелића *Оклопници* остварују највећи успех у дугој историји смедеревског фудбала.

Преко пута Старе железаре, на истом месту где је био и први стадион „Сартида“, данас је стадион ФК „Смедерево“ – један од најлепших у Србији који испуњава строге критеријуме УЕФА за одигравање међународних утакмица. Нажалост, свој велики јубилеј ФК „Смедерево“ дочекује у нижем рангу такмичења, али се, заједно са навијачима, нада повратку у елиету.

Највећи успеси веслача у периоду од 1946. до 2013. године.

И веслачи су, после Другог светског рата, доживели судбину фудбалера – укинута су сви клубови. Не за дуго. Већ у децембру 1944. године основано је **Фискултурно друштво „Металац“** које је имало и веслачку секцију. У априлу 1946. године оснива се „Јединство“ – ново фискултурно друштво коме је веслање једна од четрнаест секција, а након две године оснива се ФД „Железничар“ коме приступају и веслачи. Промена имена уследила је 1954. године када је основан **Веслачки клуб „Металац“** који 1958. постаје „Будућност“, па 1961. опет „Металац“, и коначно 1975. – „Смедерево“.

Из мноштва врхунских резултата за ову причу смо изабрали само успехе са међународних такмичења.

Скифиста **Драгутин Петровеcki** наступио је на Олимпијским играма у Лондону 1948. године. Јуниорски четворац

Група веслача

– **Илија Јовшић, Бранислав Ђорђевић, Иван Јербић, Јосип Колар** и кормилар **Велимир Андријанић** – побеђује на међународној регати на језеру Комо у Италији 1959. године. Потом следи екипно прво место на Илинденској регати у Македонији, на Охриду 1972. године. На јуниорском првенству света 1976. године у Аустрији четварац са кормиларом – **Драгољуб Пауновић, Драган Цветковић, Божидар Ђорђевић, Небојша Кузмановић** и кормилар **Драшко Којчиновић** – освојио је пето место. Двојац са кормиларом – **Владимир Крстић, Божидар Ђорђевић** и кормилар **Драшко Којчиновић** – на Светском јуниорском првенству осваја седмо место, а на Балканском првенству 1977. у Софији треће. **Радован Штрбац** у дубл-скулу са **Николом Стефановићем** из Новог Сада на поменутом Светском првенству осваја четврто место. На Међународној регати у Бечу 1980. године веслањем у репрезентативном четверцу **Предраг Станковић, Зоран Савић, Милан Николић** и **Дејан Гуслов** освајају златну медаљу. **Владимир Крстић** и **Божидар Ђорђевић** на Олимпијским играма у Москви 1980. године освајају једанаесто место.

На Светском јуниорском првенству у Немачкој 1985. године **Предраг Петровић, Саша Илић** и кормилар **Драган Грујић** у двојцу са кормиларом освајају осмо место. Пет година касније на истом првенству, али у Француској, **Александар Смиљанић, Миљан Поповић** и кормилар **Зоран Кривокапић** освајају пето место. Скифиста **Милош Вујанић** победио је на регатама у Сегедину, Чешкој и Татабањи, а **Урош Стојадиновић** у Сегедину у скифу и 1995. године у Татабањи у дубл-скулу са **Бобаном Ранковићем**. на Светском јуниорском првенству у Пољској 1995. године **Бобан Ранковић** и **Урош Стојадиновић** освојили су седмо

место. На Светском првенству у Глазгову 1996. године дубл-кул **Милош Вујанић** и **Бобан Ранковић** постају вицешампиони света! Исти дубл освојио је и титулу првака Балкана. **Бобан Ранковић** победио је и у Сегедину, Бечу и Софији 1997. године, а други је био у Белгији и Бугарској.

Бобан Ранковић, Горан Недељковић и тренер **Дејан Гуслов** учествују 2000. године на ОИ у Сиднеју. После три године **Горан Недељковић** на Европском првенству у Пољској осваја сребрну медаљу. Тренер **Дејан Гуслов** и **Горан Недељковић** 2004. године учествују и на ОИ у Атини. **Лука Ђорђевић** са Милошем Томићем из „Црвене звезде“ на Светском јуниорском првенству у Аустрији осваја четврто место. Јуниорски четварац без кормилара – **Александар Ђорђевић, Иван Остојић, Александар Радовић** и **Немања Нешић** – на Светском првенству у Немачкој 2005. године осваја пето место. На истом такмичењу **Немања Нешић** је наступио у трци скифова и освојио четврто место. Јуниорски двојац **Иван Остојић** и **Александар Радовић** на Првенству света у Холандији 2006. године осваја друго место, а у Немачкој 2008. били су пети.

Скифиста **Александар Филиповић** на Светском јуниорском првенству 2010. године осваја осмо место. На Светском купу **Немања Нешић** је у скифу једном био четврти а други пут пети. **Душан Богичевић** је 2010. године такође у скифу био једанаести. На Балканском првенству исте године скифиста **Александар Филиповић** освојио је друго место. Наредне године у Амстердаму **Јован Јовановић** и **Веселин Савић** у репрезентативном четверцу са кормиларом освајају злато и постављају светски рекорд за млађе сениоре. На Светском првенству за млађе сениоре у Литванији 2012. године **Јован Јовановић** и **Алек-**

сандар Филиповић освајају златну медаљу у репрезентативном четверцу. На Европском првенству за јуниоре, у Италији 2012. године, **Никола Селаковић** у репрезентативном четверцу осваја треће место. На истом такмичењу **Александар Филиповић** је у дубл-скулу заузео пето место. На Европском јуниорском првенству на Бледу 2012. године смедеревски веслачи **Игњат Ђорђевић, Иван Станишић, Урош Станојевић** и **Никола Селаковић** у репрезентативном осмерцу освојили су осмо место. Прошле године скифиста **Никола Селаковић** осваја злато на Европском јуниорском првенству у Минску, бронзу у Литванији и сребро на Балканском првенству. **Александар Филиповић** на Медитеранским играма у дубл-скулу осваја сребрну медаљу, а на Светском првенству у Јужној Кореји био је седми.

До звезда у веку ратова

Од 1924. до ове 2014. године нису нас заобилазили ратови, окупација, бомбардовања, разни сукоби, елементарне непогоде... и све то је имало великог утицаја и на спорт. Доношене су забране и укидане активности, клубови су декретима спајани па раздвајани, мењана су им имена, одузимаи и рушени спортски објекти, амбициозне незналице су се мешале у рад стручњака... И поред свега тога, људи који су водили фудбал и веслање у Смедереву успевали су, довијајући се на разне начине, не само да опстану у времену већ и да досегну звездане висине. Честитке заслужују сви, и знани и записани, и они незнани а упорни заљубљеници, који су, свако на свој начин, дали допринос не само постојању већ и европским, олимпијским и светским резултатима смедеревских веслача и фудбалера.

Хумореска

Кликтоманија

Устанем ономад пре свитања. Не спадам у ранораниоце, али простата је чудо, нарочито кад је увећана па притиска мо-краћну бешику. Чин олакшавања успешно сам обавио. До-душе, на дасци клозетске шоље остала је мала жута кап као до-каз да сам радио то што сам радио и да сам урадио то што никако нисам смео да урадим. Због ње ће моја жена, кад устане, доби-ти нервни напад. Прво, што нисам подигао даску, а друго, како успем да не потрефим оволику рупу, мисли се на клозетску шољу, већ остављам трагове као пас кад обележава своју територију. Кажем, она ће добити нервни напад а ја ћу добити крпу и Доме-стос, или не знам шта већ за дезинфекцију санитарних чворова.

Мала жута кап, у ствари, није много битна за даљу причу. Она је више колатерална штета сабахзорског пражњења бешике јед-ног шездесетпегодишњака.

Елем, враћајући се у кревет, спазим да у соби мог унука није угашено светло. Наша дична влада запела из петњих жила да се штеди струја а мој мезимац спава док му шљашти сто педесет вати, пролете ми кроз главу. Отворим врата и прилично се изне-надим. Унук, не да не спава, него блене у компјутер баш као што је бленуо и синоћ кад сам полазио на спавање. Ни померио се није.

– Што, бре, не гледаш у телевизор са удаљености од два ме-тара него си набио главу у тај монитор и квариш очи. Потомство има да ти буде зрикаво и разроко, и носиће ћороскопе дебеле као пиксла. Или још боље, слушај радио и читај новине.

Мој унук каже да су радио и телевизија, а нарочито новине, праисторијски медији. У односу на компјутер они су из каменог доба. Он се бацио на Ворд и Ексел а ја га враћам на клинасто пи-смо. Помиње неке гига бајтове, мега бајтове и проток информа-ција. Кад се конектује, што ваљда значи повеже се, отприлике као власт и криминалци, кликне и добије информацију на длану. Кликне и мења свет из столице, и то у пола четири ујутру.

Ако дође до напретка у развоју кликтологије можда ће бити у ситуацији да кликне и промени фризуру, кликне и нађе се на Мар-су, или некој од седамнаест милијарди планета сличној Земљи из галаксије Кумова слама, кликне и угради себи неколико ми-крочипова у сивој можданој маси. Цео напредни свет држи миша и кликће. Кликтоманија једино није стигла у азијске недођије и Афричке бестрагије. Кликтолизација је процес који се шири све-том брже од птичијег и свињског грипа заједно. Кликтолози свих земаља уједините се! Живео кликтолизам, кликће мој мезимац.

– Кад сам био твојих година ја нисам ни знао за компјутер! – кажем му. – Испред телевизора сам седао једино кад Југослави-ја игра фудбал, или кад друг Тито има нешто важно да саопшти. У то време јурио сам за сукњама, а сукње су носиле само жене.

Он води виртуелну љубав.

– Може ли из те љубави да се роди дете, а да није виртуелно?!

– Не може, али може вантелесном оплодњом, што је много боље.

– И то све уз помоћ миша и компјутера?!

– И то, и много шта још. – обавештава ме унук.

– А може ли тај компјутер да поправи моје стање. Мислим, да не остављам малу жуту кап као корпус деликти коришћења тоа-лета. Макар виртуелно.

– Не може! Рикнуо ти процесор и хард диск и меморија, а тако застарели модели се више не производе!

Значи, истекао ми рок употребе...

Љубомир Илић

Марка

Године 1932. у Београду је од 2. до 4. септембра одржан Веслачки шампионат Европе. Најављујући га, угледна Политика је дан раније и ово писала:

„Посетиоцима на стадиону стоји на располагање пошта и трелеграф, на којој ће се продавати специјалне марке државног издања, издате специјално за европски шампионат. Ове марке биће у продаји за време утакмица на стадиону, у целој земљи на свима државним поштама, почев од данас 1. септембра до 1. октобра т.г. Како ће филателистичка вредност ових марака бити веома велика, јер су штампане у врло малом броју, то се препоручује грађанству у целој земљи да се њима што више користи. Ове марке у редовном саобраћају лепиће се место државних марака.“

Ова са мотивом Смедерева једна је од њих.

Нацрт за марке је урадио Н. Тутовић, а штампане су у Државној маркарници у Београду са доплатним вишком у корист Веслачког шампионата Европе.

Ј.И.Т

Наградне укрштене речи

1	2	3	4	5		6	7	8	9	10
11						12				
13						14				
15						16				
17				18		19	29	21	22	23
26					27					28
29										

ВОДОРАВНО: 1. Орах јужног дрвета кокосове палме, 6. Део аеродрома за полетање и слетање авиона, 11. У страну, са стране, одвојено, за себе (фр.), 12. Компанјон, 13. Рана шљива, рановача, 14. Марка аутомобила, 15. Коњ (мн), 16. Палин годишњи приход, 17. и 27. Назив песничке едиције Смедеревске песничке јесени, 24. Амерички сликар, Џорџ, 26. Узвик бола, 29. Проналазак неког предмета, нечег конкретног, налаз, 30. Радник који тараца, калдрмар.

УСПРАВНО: 1. Кратка, лака пушка, 2. Туристичко место у Кварнерском заливу на Јадрану, 3. Људождер, 4. Омладински рукометни клуб (скр.), 5. Зауставити се, 6. Наш песник, Васко, 7. Прикривено подруживање, подсмех, 8. Туђинац, 9. Уображеност, сујета, 10. Пигмејско племе у Африци, 18. Мала предигра у старом шпанском позоришту, 19. Град у Русији на Криму, 20. Временска свеза, само што, једва, 21. Хемијски симбол ербијума, 22. Највећи морски сисар, 23. Речно острво, 25. Млечни производ, 28. Хемијски симбол иридијума.

Два читаоца која тачно реше укрштеницу добиће пригодне поклоне.

Наградни купон

Решење.....

Име и презиме

Адреса.....

Телефон.....

Купон са решењем укрштенице послати на адресу:

NEWPRESS, Лукијана Мушичког 131, 11300 Смедерево

Аутор: **Рад Јовановић**

Награда је књига песама **Смедерево** смедеревског песника Горана Ђорђевића

Dobitnik nagrade

BUSINESSPARTNER2013

BUSINESSPARTNER2014

Excellent
Small & Medium Enterprises
Privredna Komora Srbije
Chamber of Commerce and Industry of Serbia

NEWPRESS
Š t a m p a r i j a

www.newpress.co.rs

ДУНАВ ОСИГУРАЊЕ

Пријатељ остаје пријатељ